

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Yläkouluikäisten poikien toiveita seksuaalikasvatukseen

Kirjallisuuskatsaus

Johanna Närvänen

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Yläkouluikäisten poikien toiveita seksuaalikasvatukseen

Kirjallisuuskatsaus

Johanna Närvänen
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2018

Johanna Närvänen

Yläkouluikäisten poikien toiveita seksuaalikasvatukseen

Vuosi 2018

Sivumäärä 39

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, minkälaista seksuaalikasvatusta pojat toivovat saavansa. Tavoitteena opinnäytetyössä oli tuottaa kattava katsaus poikien esittämiin toiveisiin seksuaalikasvatuksen kehittämiseksi, sekä korostaa seksuaalikasvatuksen merkitystä. Opinnäytetyöstä toivotaan olevan hyötyä seksuaalikasvattajille sekä aiheesta kiinnostuneille. Toimeksiantajana tässä opinnäytetyössä toimii Lehtikuusen koulun terveydenhoitaja. Teoreettisessa viitekehyksessä käytiin läpi seksuaalikasvatuksen sekä seksuaalisuuden käsitteitä. Seksuaalikasvatuksen osa-alueita ovat seksuaaliopetus, -valistus ja -neuvonta. Eri kouluissa seksuaalikasvatuksen taso ja ajankohta vaihtelevat, joka luo epätasa-arvoisuutta nuorten seksuaalitietämyksen välillä. Suomessa seksuaalikasvatuksen taso on maailmanlaajuisesti tarkastellen korkea, mutta sukupuolten väliset erot seksuaalitietämyksessä näkyvät selvästi. Poikien tietotaso ei ole samalla tasolla tyttöjen kanssa, ja koulujen opetusmenetelmät ovat enemmän tyttöjen oppimista palvelevaa.

Opinnäytetyö on toteutettu kirjallisuuskatsauksena, jossa käytettiin systemaattisen ja kuvailijan katsauksen periaatteita. Aineisto haettiin eri tietokannoista ja tutkimukset valittiin eri kriteereiden kautta. Valitut julkaisut ovat Suomesta, Englannista ja Ruotsista. Analyysimenetelmänä käytettiin induktiivista sisällönanalyysia. Tulosten perusteella pojat haluavat ja tarvitsevat laadukasta seksuaalikasvatusta. He toivoivat tietoa seksuaalisuuden kehityksestä ja monimuotoisuudesta, kehosta ja tunteista, lisääntymisterveydestä sekä seksuaalisesta toiminnasta. Toiveita tuli myös erilaisista opetusmenetelmistä ja seksuaalikasvattajaan sekä kohderyhmään liittyvistä asioista.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että pojille tulisi antaa heidän oppimistaan palvelevaa ja mielekästä seksuaalikasvatusta. Seksuaalisuudesta tulisi puhua rohkeasti ja kannustaa avoimeen keskusteluun aiheesta. Tärkeää olisi ohjata poikia eri palveluiden piiriin, ja muistuttaa esimerkiksi kouluterveydenhoitajan tarjoamasta yksilöllisestä ohjauksesta. Jatkotutkimusehdotuksiksi nousivat aikuisten kokemukset saamastaan seksuaalikasvatuksesta, seksuaalikasvatuksen eroavaisuuksien tutkiminen eri kouluissa sekä tietotekniikan hyödyntäminen seksuaalikasvatuksessa.

Asiasanat: seksuaalisuus, pojat, seksuaalikasvatus, seksuaalikasvattaja

Johanna Närvänen

Male secondary school pupils' wishes about sex education

Year 2018

Pages

39

The purpose of this study was to study male secondary school pupils' wishes about what kind of sex education they would like to receive. The aim of this study was to provide a comprehensive review about male pupils' wishes to develop sex education and emphasize the meaning of sex education. The study hopefully benefits sex educators and everyone who is interested in the topic. This study was initiated by Lehtikuusi school public health nurse. The theoretical framework discusses the concepts of sex education and sexuality. Sex education is divided into teaching, sexual instruction and counselling. In different schools the quality and timing of sex education are different, which creates inequality as regards adolescents' knowledge of sex-related issues. In Finland, the quality of sex education is high from the global viewpoint but the differences between genders related to knowledge of sexual health is clearly showing. Boys' knowledge is less developed than the girls', and the teaching methods at school are more likely to support girls' learning.

The study was implemented as a literature review, in which both systematic and narrative methods were applied. The data for this study was searched from different databases, and the studies were chosen with different kinds of criteria. The chosen publications are from Finland, England and Sweden. The data was analysed by inductive analysis. The results show that boys want and need high-quality sex education. They wished for information about sexual development and diversity, body and feelings, reproductive health and sexual action. Wishes concerned also different kinds of teaching methods, and issues related to sex educator and audience.

The results show that boys should be given sex education classes which would serve boys' learning and be interesting. People should be talking about sexuality bravely, and the discussions about the topic should be open-minded. The guidance about health services, e.g. the individual guidance given by the school nurse is important. It would be interesting to do research on adults' experiences of sex education, the differences in sex education in different schools and using information technology in sex education.

Keywords: sexuality, boys, sex education, sex educator

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Seksuaaliterveyteen ja sen ohjaamiseen liittyvää käsitteistöä	7
2.1	Seksuaaliterveys ja seksuaalisuus	7
2.2	Seksuaalikasvatus	7
2.2.1	Seksuaalivalistus.....	8
2.2.2	Seksuaalineuvonta.....	8
2.2.3	Seksuaaliopetus.....	9
2.3	Poikien seksuaalisuuden kehittyminen	9
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys.....	10
4	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä	11
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä	12
4.2	Aineistonkeruu.....	15
4.3	Aineiston kuvaus	17
4.4	Aineiston analysointi	18
5	Tulokset.....	20
5.1	Tulosten esittely	20
5.2	Tulosten pohdinta ja johtopäätökset	27
5.3	Eettisyys ja luotettavuus.....	31
5.4	Jatkotutkimusehdotukset.....	32
6	Lähteet.....	33
7	Kuviot	37

1 Johdanto

Seksuaalikasvatus on jokaisen ihmisen oikeus, ja kuuluu kaikille ikään tai sukupuoleen katsomatta. Seksuaalikasvatuksen avulla voidaan edistää tietoutta seksuaaliterveydestä ja parantaa tasa-arvoa, ja näin ennaltaehkäistä muun muassa syrjäytymistä sekä vääriä uskomuksia. Poikien seksuaalitietämys on tutkimusten perusteella hieman alhaisemmalla tasolla kuin saman ikäisten tyttöjen. (Kontula & Meriläinen, 2007:67-92, Ekman 2006). Tutkimusten mukaan pojat ovat halukkaita hankkimaan lisätietoa seksuaalisuudesta, mutta eivät välttämättä osaa arvioida lähteiden luotettavuutta (Kontula 2012:254).

Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä tietoa siitä, minkälaista seksuaalikasvatusta pojat toivovat saavansa. Opinnäytetyön työelämäkumppanina ja opinnäytetyön tilaajana toimii Lehtikuusen yhtenäiskoulun terveydenhoitaja. Tavoitteena tässä opinnäytetyössä on tuottaa kattava katsaus poikien toiveisiin seksuaalikasvatuksesta seksuaalikasvatuksen kehittämiseksi ja seksuaalikasvattajille hyödynnettäväksi. Seksuaalikasvattajat voivat tuntea aiheen kiusalliseksi, ja olla epävarmoja mitä aiheita oppilaille voi ja kannattaa opettaa. (Puromäki & Sarkkinen, 2017:51). Yhtenä tavoitteena on myös auttaa seksuaalikasvattajia ja aiheesta kiinnostuneita ymmärtämään seksuaalikasvatuksen merkitystä. Seksuaalikasvatuksen hyödyt näkyvät esimerkiksi teini-ikäisten raskauksien ja raskauden keskeytyksien määrän vähenemisenä. (Gissler & Heino, 2017). Omana tavoitteenani on kehittyä ammatillisesti ja saada erilaisia keinoja laadukkaaseen seksuaalikasvatuksen antamiseen. Opinnäytetyö on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, ja se toteutetaan induktiivisella sisällönanalyysillä. Opinnäytetyössä mukaillaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen vaiheita aineiston keruun ja arvioinnin prosessissa, eli olennaisten tulosten ja tietojen keräämisellä luotettavasta ja todistettavasta aineistosta. Koen aiheen itselleni tärkeäksi, sillä nuorten seksuaalikasvatus on tärkeä osa terveydenhoitajan työtä. Ammatillinen kasvu tällä osa-alueella on erittäin tärkeää, jotta terveydenhoitaja voi antaa laadukasta seksuaalikasvatusta ja parantaa näin nuorten seksuaaliterveyttä. Tiedon jakaminen edesauttaa nuoren kehitystä, sekä luo pohjaa nuoren identiteetin muodostumiselle.

Kouluterveyskyselyn (2017) mukaan koko maassa sukupuoliyhdyntässä olleiden 8. ja 9. luokkalaisten poikien osuus oli vuonna 2015 18,6 %, ja 2017 vuonna luku nousi 19,4 %:iin. Ruotsissa tehdyn Folkhälsomyndigheten raportin (2013) mukaan vuonna 15-19 vuotiaista ruotsalaisista pojista 47% on ollut sukupuoliyhdyntässä, joista alle 15 vuotiaana on aloittanut 19% ja 15-16 vuotiaana 55%. Tuloksista voi tehdä johtopäätöksen, että seksuaalikasvatuksen tarve on viimeistään yläkouluikässä. Jonna Vanhatalon opinnäytetyö (2014) "Voitaisiin puhua enemmän" kertoo kahdeksaluokkalaisten kokemuksista seksuaalikasvatuksesta. Nuoret kokivat, että kaikista seksuaalisuuden aihepiireistä olisi erittäin tärkeää puhua enemmän. Myös tiedonlähteenä oli valtaosalla ensimmäisenä koulu, joten kouluissa tulisi huomioida ja tunnistaa seksuaalikasvatuksen merkitys.

2 Seksuaaliterveyteen ja sen ohjaamiseen liittyvää käsitteistöä

2.1 Seksuaaliterveys ja seksuaalisuus

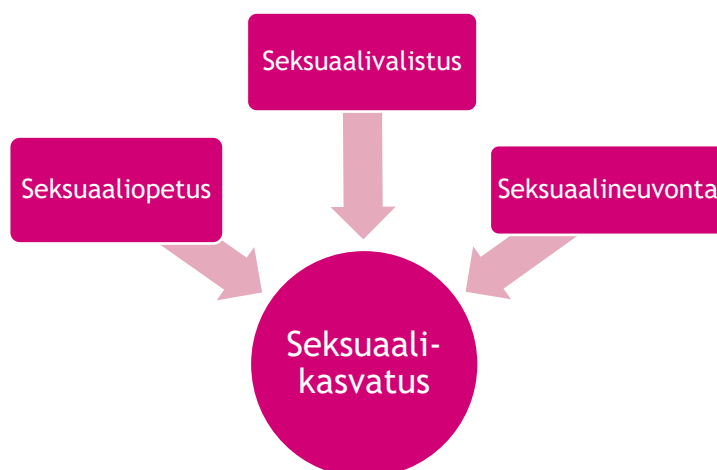
Seksuaaliterveys on laaja käsite, joka tarkoittaa ihmisen emotionaalisen, psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilaa suhteessa seksuaalisuuteensa. Seksuaaliterveyteen kuuluvat seksuaalisuuden hyväksyminen, kunnioittaminen sekä yksilön kyky nauttia tilanteista joista hän kokee saavansa seksuaalista mielihyvää. (Idänportti, 2014). Kontulan ja Meriläisen (2007) mukaan seksuaaliterveyden välttämätön edellytys on seksuaalinen tyydytys. Hyvään seksuaaliterveyteen kuuluu myös kunnioittava ja positiivinen asenne omaan seksuaalisuuteen sekä seksuaaliin suhteisiin (THL, 2017).

Seksuaalisuus on olennainen asia jokaisessa ihmisessä. Seksuaalisuus on ihmisen luonnollinen perustarve sekä voimavara. (WHO 2010). Ihmisen seksuaalinen kehitys lähtee liikkeelle hedelmöitymisestä, ja se jatkaa kehittymistä läpi elämän. (Liinamo 2005:35). Seksuaalisuuteen kuuluu monia osa-alueita, kuten seksuaalinen suuntautuminen ja -kehitys, roolit, erotiikka, intiimiys sekä biologinen sukupuoli. (WHO 2010:10). Seksuaalisuuteen vaikuttavat myös ihmisen kulttuuritausta, psykologiset, biologiset ja kognitiiviset tekijät, sekä historialliset, poliittiset, sosiaaliset ja eettiset tekijät. (WHO 2006:5). Seksuaalisuutta voidaan ilmaista ajatuksin ja toiminnoin. Jokainen kokee oman seksuaalisuutensa omalla tavallaan, ja se on henkilökohtaista. Seksuaalisuus ei ole pelkästään ihmisen käyttäytymisen ominaisuus, vaan on keskeinen osa identiteettiä.

2.2 Seksuaalikasvatus

Seksuaalikasvatuksen päätavoitteena on edistää seksuaali- ja lisääntymisterveyttä. Seksuaalikasvatus alkaa heti varhaislapsuudesta, mutta se jatkuu myös aikuisuudessa. Seksuaalikasvatus on sisällytetty opetus- ja kasvatustoimintaan varhaiskasvatuksessa, korkeakoulutuksessa sekä aikuisväestölle suunnatuissa palveluissa. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman (2014-2020) mukaan nuorten seksuaalikasvatuksen päätavoitteena on tukea ja suojella nuoren seksuaalista kehitystä. (Klemetti & Raussi-Lehto 2014:38-41). Suomessa seksuaalikasvatuksen pääpaino on yläkouluilla. Vuonna 2014 määrätyn opetussuunnitelman mukaan seksuaaliterveyteen, seksuaalisuuteen ja sen käsitteisiin perehdytään terveystiedon oppiaineessa vuosiluokilla 7-9. (Opetushallitus, 2014:400). Seksuaalikasvatus sisältyy myös biologian oppiaineeseen ihmisen kehon ja sen toimintojen läpikäynnin osalta. Nuorille suunnattu seksuaalikasvatus voi muotoutua haittoja ja negatiivisia seurauksia korostavaksi (kuten sukupuolitautien ja vahinkoraskauksien korostaminen). Tämä ei palvele tarkoitustaan, sillä silloin kuulijalle voi jäädä negatiivinen kuva seksuaalisuudesta ja näin haitata nuoren seksuaalisuuden kehitystä. Seksuaalikasvatus voi olla virallista seksuaalikasvatusta, jolloin kasvattajana toimii virallinen taho kuten koulu tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Kasvatus voi olla myös epävirallista,

jolloin kasvattajan roolissa on esimerkiksi vanhempi tai sukulainen. (THL 2017). Seksuaalikasvatuksella on kolme eri tasoa, joihin seksuaalikasvatus jakautuu: seksuaalivalistus, seksuaalineuvonta sekä seksuaaliopetus. (THL 2017; Kosunen & Ritamo 2004:186). Kuviossa 1 havainnollistetaan seksuaalikasvatuksen osa-alueita.

Kuvio 1: Havainnollistava kuvio seksuaalisuuden ulottuvuuksista mukaillen THL 2017 & Kosunen ym. 2004

2.2.1 Seksuaalivalistus

Seksuaalivalistuksella tarkoitetaan yksipuolista seksuaalikasvatusta, joka yleensä kohdistuu suurille joukoille. Seksuaalivalistus on tietoa antavaa, jossa kuulijan roolina on vastaanottaa tietoa eikä hän voi esittää kysymyksiä. (THL 2017). Seksuaalivalistuksessa nostetaan esille huomiota vaativa asia, johon halutaan kiinnittää kuulijoiden huomio. Seksuaalivalistus voi olla kertaluonteista tai toistuvaa. (Klemetti & Raussi-Lehto 2014:38). Nuorille jaettavat esitteet seksuaalikasvatuksessa voidaan laskea seksuaalivalistukseksi. Seksuaalivalistuksella pyritään vaikuttamaan tietoihin, asenteisiin, mielikuviin sekä yleiseen mielipiteeseen. (Kontula & Meriläinen, 2007:10). Jotta seksuaalivalistus olisi vaikuttavaa ja saavuttaisi tarkoituksensa, tulisi sitä toteuttaa monilla eri tahoilla ja menetelmien olla vaihtelevia (Klemetti & Raussi-Lehto 2014: 39).

2.2.2 Seksuaalineuvonta

Yksi seksuaalikasvatuksen muoto on seksuaalineuvonta. Seksuaalineuvonta on yksilölle suunnattua, yksilöllisiin tarpeisiin sekä kysymyksiin perustuvaa seksuaaliohjausta (Kosunen & Ritamo, 2004:186). Seksuaalineuvonta kuuluu ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon, ja siihen sisältyy myös parisuhdeohjaus. (Klemetti & Raussi-Lehto, 2014:39-41). Seksuaalineuvonta on

tavoitteellista toimintaa, ja toimijana on ammattihenkilö. Seksuaalineuvonta on asiakasläh- töistä, ja siinä käsitellään asiakkaan henkilökohtaisia asioita. Seksuaalineuvonnassa on useim- miten 2-5 tapaamiskertaa, ja sitä voidaan toteuttaa joko yhdelle tai useammalle ihmisille. (Ritamo, Ryttyläinen-Korhonen & Saarinen, 2011).

2.2.3 Seksuaaliopetus

Seksuaaliopetuksella voidaan vaikuttaa kuulijan tietoihin, taitoihin sekä asenteisiin. (Klemetti & Raussi-Lehto 2014:39). Seksuaaliopetus voi olla dialogista, ryhmälle tapahtuvaa seksuaali- kasvatusta. Seksuaaliopetuksessa sekä kuulijalla että seksuaalikasvattajalla on mahdollisuus esittää kysymyksiä sekä keskustella aiheesta vastavuoroisesti. (THL 2017). Seksuaaliopetuk- selle on asetettu tavoitteet, sisältö sekä osana ovat opetuksen menetelmät. Seksuaaliopetus voi olla osana koulujen opetussuunnitelmaa. (Henttonen, Senso). Usein seksuaaliopetus on ai- kataulutettua ja etukäteen suunniteltua, ja sen tavoitteet ovat tiedon levittäminen suurelle joukolle sekä hyvinvoinnin lisääminen. Seksuaaliopetuksessa voidaan käyttää erilaisia mene- telmiä ja metodeja, mutta yleisin menetelmä on luennoiva opetus.

2.3 Poikien seksuaalisuuden kehittyminen

Seksuaalisuuden kehittyminen on käynnissä koko ajan. Kortenieniemi-Poikelan ja Cacciatoren te- oksessa ”Portaita pitkin, lapsen ja nuoren seksuaalinen kehittyminen - opas vanhemmille” (2010) lasten ja nuorten seksuaalinen kehittyminen jaotellaan ”seksuaalisuuden portaisiin ja kerroksiin”. Seksuaalinen kehitys voidaan nähdä kolmen kerroksen portaittaisena sarjana, joita ovat järjen (kognition), tunteen (emotion) sekä biologian (fyysisen) tasoilla. Nuorten seksuaalinen kehitys voi kulkea epätasaisesti ja yksilöllisellä nopeudella. (Kortenieniemi-Poikela & Cacciatore 2010:17).

Pojille seksuaalisuuden kehittyminen voi olla hämmentävää, rankkaa, ihanaa ja opettavaista aikaa. Poika tutustuu omaan kehoonsa sekä saattaa alkaa miettimään tulevaa kumppania, oman seksuaalisuuden hyväksymistä ja muutoksia kehossa sekä mielessä. Saman ikäiset pojat ovat tärkeitä tässä kehitysvaiheessa, ja poika saattaa ihastua toiseen ihmiseen sekä harjoi- tella uusien tunteiden hallitsemista ja sietämistä. Seksuaalinen identiteetti saattaa hämmäs- tyttää ja olla sekavaa, eikä poika vielä tiedosta kaikkia seksuaalisuuteen liittyviä asioita. (MLL, 2017a). Joillakin pojilla seksuaalinen kehitys näkyy ensin epäasiallisena tai ronskina pu- heena ja käytöksenä, jonka jälkeen seksuaalinen kehitys laajentuu sosiaalisemmaksi jolloin mukaan tulevat tunteet. (MLL, 2017b). Pojille saattaa muodostua ihastumisen tunteita esi- merkiksi luokkakaveria kohtaan. Tässä vaiheessa on tärkeää tukea pojan kasvua ja kehitystä, eikä tuomita pojan käytöstä tai ajatuksia. Jokaisen seksuaalinen kehitys on yksilöllistä ja ta- pahtuu omalla aikataulullaan. Poikien keskuudessa voi olla paineita mm. seksielämän aloitta- misesta, ja ikätoverit saattavat liioitella omia kokemuksiaan aiheuttaen painetta nuorelle

jolle asia ei vielä ole ajankohtainen. Poikien seksuaalinen kehitys murrosiässä (=puberteetti) näkyy niin kehossa, kuin mielessäkin; pojan ääni madaltuu, karvoitus lisääntyy, kivekset ja penis kasvavat, siemensyöksyt alkavat, lihasmassa kasvaa ja hiki- sekä talirauhaset aktivoituvat. Mielialat vaihtelevat nopeasti, ja pojan minä-kuva muuttuu. Myös itsenäistyminen ja sen harjoittelu ovat tärkeä osa kehitystä. Poika voi miettiä omaa seksuaalista identiteettiään, harjoitella pettymyksen tunteita ja kuulostella omaa kehoaan sekä harjoitella seksuaalista nautintoa itsetyydytyksen avulla. (Opetushallitus 2013).

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä tietoa siitä, minkälaista seksuaalikasvatusta pojat toivovat saavansa. Nostamalla esiin seksuaalikasvatukseen liittyviä toiveita poikien näkökulmasta voidaan antaa vaikuttavaa ja kohderyhmälle mieltuisaa seksuaalikasvatusta. Väestöliiton toteuttaman seksuaaliterveystietokilpailun (2000, 2006) mukaan kahdeksaluokkalaisten poikien ja tyttöjen välillä on selkeää eroa tietämystasossa: tytöillä oli paremmat tiedot kaikilla osa-alueilla. Poikien, jotka olivat kokeneet seksuaalista häirintää tai ahdistelua, tietotaso oli huomattavasti alhaisempi kuin muiden. (Kontula & Meriläinen 2007). THL:n toteuttaman Kouluterveyskyselyn mukaan vuonna 2013 vain 13%:lla pojista oli hyvät tiedot seksuaalija lisääntymisterveydestä (Klemetti & Raussi-Lehto 2016:28).

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä on tuottaa kattava katsaus poikien toiveisiin seksuaalikasvatuksesta seksuaalikasvatuksen kehittämiseksi ja seksuaalikasvattajille hyödynnettäväksi. Opetusta antava aikuinen saattaa tuntea aiheen vieraaksi ja vaikeasti opetettavaksi. Vuonna 2006 toteutettiin tutkimus yläasteen seksuaalikasvatuksesta ja -opetuksesta, jossa selvitettiin mm. seksuaalikasvattajien kokemuksia opettamisesta. Tutkimuksessa tuli esille paljon erilaisia asioita, jotka koettiin opetuksessa hankalaksi. Useiden vastaajien mielestä sukupuoli-asiasta, seksuaalisuuden monimuotoisuudesta ja intiimeistä asioista puhuminen oli vaikeaa. Eri-tyisesti sensitiiviset aiheet kuten raiskaus, seksuaalinen ahdistelu ja insesti koettiin vaikeiksi asioiksi. Myös yhdyntä koettiin vaikeaksi aiheeksi puhua; opettajat saattoivat ajatella aiheen olevan intiimi ja itsensä liian tottumattomaksi puhumaan siitä. (Kontula & Meriläinen, 2007:56-57). Opinnäytetyö kokoaa yhteen poikien toivomuksia siitä, mistä ja miten he toivovat saavansa tietoa. Eri-tyisesti sensitiivisten aiheiden käsittely vaatii opetusmenetelmiä, jotka sekä seksuaalikasvattaja että kuulija kokevat miellyttäväksi. Tavoitteena on myös korostaa seksuaalikasvatuksen merkitystä, sekä henkilökohtaisena tavoitteena on saada valmiuksia laadukkaaseen seksuaalikasvatuksen antamiselle.

Opinnäytetyöstä toivotaan olevan hyötyä seksuaalikasvattajille, kuten opetushenkilökunnalle, terveydenhoitajille sekä muille aiheesta kiinnostuneille. Opetushallituksen hyväksymän perus-

opetuksen opetussuunnitelman (2014:398-400) mukaan seksuaaliterveyttä tulee käsitellä peruskoulun 7-9. luokan terveystiedon oppiaineessa. Terveystiedon opetukseen kuuluu paljon käsiteltäviä aihekokonaisuuksia, joten aikataulullisesti kaikkien aiheiden käsittely voi olla haastavaa ja jopa mahdotonta. Silloin opettaja joutuu priorisoimaan käytävät aihealueet, ja seksuaali- sekä lisääntymisterveyttä koskeva opetus saattaa jäädä suppeaksi. Joissakin kouluissa seksuaalikasvatusta ei tarjota terveystiedon opetuksen lisäksi, jolloin kokonaisuus voi jäädä vaillinaiseksi. Jokaisen nuoren tulisi saada saman tasoista seksuaalikasvatusta. Kokonaisvaltaisella seksuaalikasvatuksella on kauaskantoisia hyötyjä, ja laadukas seksuaalikasvatus edistää nuorten seksuaalitietämystä sekä turvallisuutta. Tutkimuskysymyksenä on;

1. Minkälaista tietoa, ohjausta tai opetusta yläkouluikäiset pojat toivovat saavansa seksuaalisen kehityksensä tueksi seksuaalikehityksen ammattilaisilta?

4 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui kirjallisuuskatsaus tutkimuksen luonteen vuoksi. Kirjallisuuskatsaus on itsenäinen sekundaarinen tutkimusmenetelmä, jonka avulla tuotetaan sekä kerätään yhteen tietoa jo olemassa olevista tutkimuksista. Kirjallisuuskatsaus kokoaa aikaisempien tutkimusten ja kirjallisuuden otannat yhteen, ja on ikään kuin ”tutkimus tutkimuksista”. (Kankkunen ym. 2013:97; Niela-Vilén & Kauhanen, 2015:23). Aikaisempien tutkimusten tuloksia hyödynnetään ja niitä tutkitaan eri näkökulmista. Kirjallisuuskatsaus-tyyppejä on monia, ja pääsääntöisesti ne voidaan jaotella kolmeen erilaiseen päätyyppiin; kuvailevaan, systemaattiseen ja meta-analyysiin/-synteesiin (Stolt ym. 2015:8). Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta voidaan erotella narratiivinen ja integroiva tutkimusote (Salminen, 2011:6-8).

Opinnäytetyössä käytetään kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, ja mukaillaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen piirteitä aineiston hakemisessa ja analysoimisessa. Salminen (2011;6) toteaaakin teoksessaan ”Mikä kirjallisuuskatsaus?”, että varsinkin integroivalla kirjallisuuskatsauksella on paljon yhtymäkohtia systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kanssa. Myös Stoltin, Suhosen ja Axelinin (2015) mukaan integroiva katsaus voidaan sijoittaa osaksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kokonaisuutta, vaikka se sisältäisi kuvailevan katsauksen elementtejä. Kirjallisuuskatsauksessa tutkijan on oleellista olla kriittinen aiheesta kertovaa kirjallisuutta kohtaan, jotta saadaan eroteltua ns. oleellinen ja paikkansapitävä tieto. (Kankkunen ym. 2013:92). Kirjallisuuskatsauksen tehtävänä on kehittää teoreettista ymmärrystä ja käsitteistöä sekä arvioida olemassa olevaa teoriaa. Kirjallisuuskatsaus voi myös olla osana olemassa olevan teorian kehityksen työkaluna. (Stolt ym. 2015:7).

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa luodaan kattava yleiskatsaus tarkasteltavaan aiheeseen. Tutkittava ilmiö voidaan kuvata laajasti sekä luokitella ilmiön ominaisuuksia. Kirjallisuuskatsauksen vaiheita voidaan eritellä erilaisin tavoin. Kuviossa 2 esitetään yhdenlainen erittely kirjallisuuskatsauksen vaiheista. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet etenevät suunnitelmasta raportointiin, ja ne voivat edetä myös päällekkäisesti. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa ei ole tarkkoja sääntöjä tai rajoituksia, jolloin tutkittavaa ilmiötä voidaan tutkia kokonaisvaltaisesti ja laaja-alaisesti. (Salminen, 2011;6). Kirjallisuuskatsaus tähtää usein aineistolähtöiseen ymmärtämiseen. Kuvailevia kirjallisuuskatsaustyypppejä on useita, kuten scoping-katsaus, yleiskatsaus ja kartoittava katsaus (Stolt ym. 2015:9). Tämän opinnäytetyön katsaustyyppi on narratiivinen katsaus, jonka tarkoituksena on kuvailla aikaisemmin tutkittua tietoa tietystä aihealueesta. Narratiivinen katsaus on tutkimusotteeltaan ja -metodeiltaan yksi kevyimpiä tutkimusmuotoja, ja sen avulla tutkittavaa ilmiötä saadaan kuvailtua laajasti. (Salminen, 2011;7).

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen ensimmäisenä vaiheena on tutkimusongelman muodostaminen. Tärkeää on tutkijan mielenkiinto tutkittavaan aiheeseen sekä mahdollisten ennako-oleusten tunnistaminen. (Kauhanen & Niela-Vilén, 2015:24). Tutkimusidean saatuaan tutkija tarkastelee aiempien tutkimusten tuloksia ja tietoja, sekä määrittelee katsauksen tarpeen. Kirjallisuuskatsauksen tarpeesta nousee esiin tutkimuskysymykset, joita on yleensä yhdestä kolmeen. (Johansson ym. 2007:6). Tutkimuskysymys voi olla kuvaileva, hypoteesi tai kysymyksen muodossa. Tutkimuskysymys tulee rajata mahdollisimman tarkasti, jotta saadaan luotettavia tuloksia ja tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet täyttyvät. Tutkimuskysymyksen laajuuteen vaikuttaa myös tutkijan käytössä olevat resurssit, jotka voivat laajentaa tai supistaa tutkimuskysymystä. Tutkimuskysymyksen tarkka rajaaminen voi olla haastavaa, sillä se kiteyttää koko tutkimuksen idean. Tutkimuskysymys tutkii useimmiten vain yhtä ilmiötä, ja se voi muuttua tutkimusprosessin edetessä. (Näpärä, 2017; Kauhanen & Niela-Vilén, 2015:24). Tämän opinnäytetyön aihe sai alkunsa tutkijan mielenkiinnon kohteista sekä aiempien julkaisujen jatkotutkimusehdotuksien innoittamana. Tutkimusongelman määrittelyssä täytyi ottaa huomioon kohdejoukko sekä miettiä kenen näkökulmasta tutkittavaa ilmiötä tutkitaan. Tutkimusongelmaa määriteltäessä huomattiin, että seksuaalikasvatuksesta oltiin tehty paljon tutkimuksia nuorten näkökulmasta. Rajattuja tutkimuksia vain poikien toivomuksista ei ollut montaa. Tutkimusongelman määrittelyn jälkeen mietittiin tutkimuskysymystä, joka olisi mahdollisimman kattava mutta samalla aihetta rajaava. Tutkimuskysymyksen sanamuodot ja järjestys muuttuivat ja tarkentuivat prosessin edetessä.

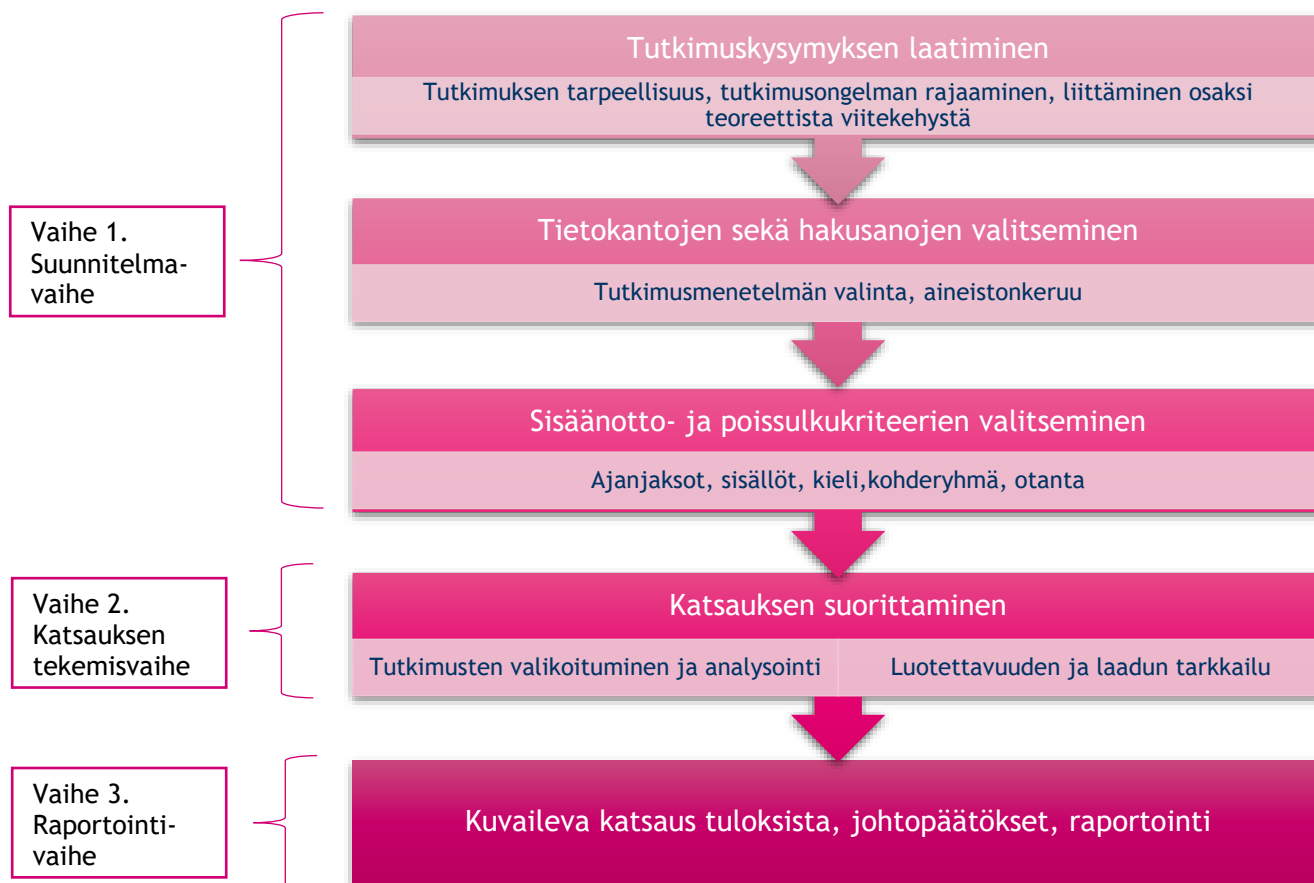
Tutkimuskysymyksen selvennettyä sekä tutkimusongelman rajaamisen jälkeen toinen vaihe on aineiston haku sekä valitseminen, jossa aineiston laajuus tarkentuu vasta prosessin edetessä. Tutkimuksen katsaustyyppi määrittelee osaltaan kirjallisuushaun systemaattisuutta; yleisesti

ilmiötä tarkastelevassa otteessa voidaan käyttää vähemmän systemaattista lähestymistapaa kuin esimerkiksi meta-analyysissa. (Stolt ym. 2015:25). Tutkimuksia valittaessa tärkeitä asioita ovat hakusanojen miettiminen, tietokantojen valitseminen sekä valittujen tutkimusten rajaaminen. Hakusanoja mietittäessä on tärkeää tunnistaa olennaiset aiheet sekä kokeilla erilaisia sanamuotoja, lyhennyksiä ja synonyymeja. Hakusanat nousevat usein tutkimuskysymyksestä, ja hakuja kannattaa suorittaa myös muilla kielillä. Aineistoa etsiessä on myös hyvä käyttää ”Lumipallo”-tutkimusmenetelmää, jolla tarkoitetaan hyödyllisen lähteen lähdeluettelon tarkastamista muiden sopivien aineistojen varalta. Löytyvää kirjallisuutta etsitystä aiheesta voi olla todella runsaasti, jolloin tutkijan on hyvä keskittyä vain tärkeimpiin lähteisiin. (Scribbr, 2017). Valittujen aineistojen luotettavuus sekä relevanttius tulee arvioida jokaisen tutkimuksen kohdalla. Tutkimuksista tulisi tarkastella käytettyjä tutkimusmenetelmiä, aineistonkeruuta ja -analysointia, kohdejoukkoa sekä otantaa. (Kauhanen & Niela-Vilén, 2015:29). Rajaamisessa voidaan käyttää sisäänotto- ja poissulkukriteereitä, joiden avulla saadaan validoitua juuri tutkimusongelmaan vastaavat tutkimukset. Tutkijan on arvioitava aineiston luotettavuus sekä validius. Aineiston valinnan prosessi kuvataan yleensä tutkimukseen tarkasti, joka tukee tutkimuksen luotettavuutta. (Kunttu, 2017). Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksen rajauduttua määritettiin sisäänotto- ja poissulkukriteerit, joiden avulla soveltuvien tutkimusten ja aineistojen löytäminen oli helpompaa. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit esitellään tarkemmin seuraavassa luvussa. Valittuihin tietokantoihin tehtiin hakuja erilaisilla hakusanoilla, jotka pääosin koostuivat tutkimuskysymyksestä. Kirjallisuushaussa käytettiin myös manuaalista hakua sekä tarkasteltiin aihealueesta tehtyjen tutkimusten lähdeluettelot. Suoritetut haut kerättiin taulukkoon, johon merkittiin ensin otsikon ja sitten tiivistelmän perusteella valitut tutkimukset ja artikkelit. Aineistoa valitessa tutkimuskysymyksen täytyy olla koko ajan mielessä, jotta aineisto vastaa tutkimusongelmaan. Valituista julkaisuista tarkastettiin tutkimusmenetelmät, kohdejoukko sekä luettiin tulososiot tarkasti läpi. Tutkimuksia etsittiin joulukuusta 2017 maaliskuuhun 2018 saakka, jonka välisenä aikana löydettiin 10 tutkimukseen soveltuvaa julkaisua.

Kirjallisuuskatsauksen kolmas vaihe on aineiston analysointi ja kuvailun kirjoittaminen, jossa yhdistellään eri tutkimusten sisältöjä ja tuloksia sekä tuotetaan kirjallinen kuvailu. Kuvailun rakentamisen tavoitteena on vastata tutkimuskysymykseen aineistolähtöisesti ja johtopäätöksiä luomalla. Ensimmäiseksi tutkija kuvaa valittujen julkaisujen tärkeimmät sisällöt. Niitä ovat mm. kirjoittajat, tutkimusmenetelmät, otoksen määrittely sekä päätulokset. Tutkija voi koota aineistoksi valitut julkaisut omaan taulukkoonsa, jonka avulla julkaisujen kokonaisvaltainen tarkastelu on helpompaa. Yhteenvedon jälkeen tutkija perehtyy huolellisesti jokaiseen julkaisuun, ja lukee erityisen tarkasti julkaisun tulokset. Tutkijan lukiessa aineistoa hän voi esimerkiksi koodata tutkimuskysymyksen kannalta oleellisia tekijöitä sekä jäsentää niistä omia luokkia. Luokittelun tarkoituksena on koota yhteen julkaisuista löytyviä yhtäläisyyksiä ja

eroavaisuuksia, ja nimetä sisältöä vastaavalla nimellä. Laadullista aineistoa voidaan analysoida ymmärtämiseen tai selittämiseen pyrkivällä lähestymistavalla. Analysointimenetelmän valinta riippuu tutkimuksen luonteesta ja tarkoituksesta. (Kauhanen & Niela-Vilén, 2015:30-31; Hiltunen, n.d.). Analysoinnin viimeisessä vaiheessa löytyneistä yhtäläisyyksistä ja eroavaisuuksista kootaan synteesi, jonka hahmottamista voidaan tukea myös taulukoilla ja kuvioilla. (Kauhanen & Niela-Vilén, 2015:30-31). Tarkoituksena ei ole esitellä aineistoa, vaan kuvailla tutkittavaa ilmiötä aineistolähtöisesti. Tähän opinnäytetyöhön valittujen aineistojen tärkeimmät sisällöt koottiin tutkijan taulukkoon, jossa pystyttiin tarkastelemaan tutkimusten tarkoituksia, menetelmiä sekä keskeisimpiä tutkimustuloksia. Aineistot luettiin läpi useasti, ja niistä poimittiin tutkimuskysymykseen vastaavat tulokset. Alkuperäisilmaisut koottiin omalle Word-dokumentilleen. Sisällönanalyysimenetelmänä käytettiin induktiivista sisällönanalyysia. Alkuperäisilmaisuista tehtiin pelkistys, jotka ryhmiteltiin samankaltaisuuksien perusteella. Kootuille pelkistyksille nimettiin alaluokka, joka kuvasi pelkistysten sisältöä. Samankaltaisille alaluokille luotiin yläluokat jotta kokonaisuus oli looginen. Näin tuloksia oli helppo tarkastella ja tehdä yhteenvetoja eri aihepiirien osalta.

Kuvailun kirjoittamisen jälkeen aloitetaan tulosten tarkastelu, jossa tutkija pohtii saamiaan tuloksia ja vertailee niitä aiempien tutkimusten tuloksiin. Saadut tulokset sekä kirjallisuushaun vaiheet raportoidaan tarkasti luotettavuuden ja toistettavuuden vuoksi. Tutkija voi pohtia odotuksiaan sekä tulosten merkityksellisyyttä tuloksia tarkastellessaan. Tuloksia voi esittää kuvioiden ja taulukoiden avulla, mutta kirjallinen kuvailu on vaadittu tulosten avaamiseksi (Hulkko ym. 2012;21). Tähän vaiheeseen sisältyy myös tutkimuksen eettisyyden, luotettavuuden ja pohdinnan kirjoittaminen. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut tietyt kriteerit hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseksi. Tutkimuseetiikan noudattaminen tulisi olla tutkijan tiedossa ja mielessä koko tutkimusprosessin ajan. Tutkija voi kritisoida käytettyä tutkimusmenetelmää, tutkimuskysymystä tai tiedonhaun prosessia ja sen vaikutuksia saatuihin tuloksiin. Tutkijan tulee myös pohtia omia tekemiään ratkaisuja sekä niiden luotettavuutta.

Kuvio 2: Havainnollistava kuvio kirjallisuuskatsauksen prosesseista Salmisen (2011:11) kaa-
viota mukaillen sekä Johanssonin ym. (2007:5) mukaan.

4.2 Aineistonkeruu

Kirjallisuuskatsauksen aineistonkeruumenetelmänä on aineiston haku systemaattisesti eri tietokantoja käyttäen sekä manuaalisen haun avulla. Kirjallisuushaun tavoitteena on löytää ja kerätä yhteen todistettavat sekä luotettavat lähteet jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Tiedonhaun prosessi tulee kuvata tarkasti, ja onkin suuri aikaa vievä osa kirjallisuuskatsauksen teossa. (Stolt ym. 2015:39). Aineistonkeruun alkuvaiheessa tutkijan tulee miettiä, minkälaista tietoa hän haluaa löytää; hakusanojen määrällä ja muodolla on suuri vaikutus tutkimusten etsimisessä. Tieteellisten julkaisujen tietokannoista löytyy paljon erilaisia tutkimuksia, joiden määrää voidaan rajoittaa sisäänotto- ja poissulkukriteerein. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit tähän opinnäytetyöhön on esitelty taulukossa 1. Opinnäytetyöhön etsittiin tutkimuksia ja julkaisuja 11-22 vuotiaiden poikien seksuaalikasvatuksesta, poikien antamista palautteista ja ehdotuksista. Ikähaarukka määräytyi yläkoululaisten iän perusteella, ja sitä laajennettiin aineiston löytämiseksi. Tutkimuksia valitessa poissuljettiin tutkimukset, jotka olivat julkaistu

yli 11 vuotta sitten. Tutkimuksia valittiin siis niiden sijoittuessa aikavälille 2007-2018. Kriteerinä oli myös kulttuurisidonnaisuus: tutkimukset jotka eivät sijoittuneet Pohjoismaihin tai Englantiin poissuljettiin kulttuurierojen vuoksi. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt sekä kandidaattitutkielmat jätettiin pois, ja aineistoksi otettiin pro graduja, väitöskirjoja ja tieteellisiä julkaisuja. Valituissa lähteissä tuli olla eroteltuna sukupuolten vastaukset, jotta toiveet ja palautteet olivat varmasti vain pojilta.

Taulukko 1: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Tutkimus julkaistu vuonna 2007-2018	Tutkimus julkaistu ennen vuotta 2007
Tieteelliset julkaisut, väitöskirjat, Pro Gradut	Ei-tieteelliset julkaisut, opinnäytetyöt
Tutkimus tehty Pohjoismaissa tai Englannissa	Tutkimus tehty jossain muussa maassa
Tutkimukseen vastanneet 11-22 vuotiaita	Tutkimukseen vastanneet nuorempia tai vanhempia
Vastaajina pojat	Vastaajien sukupuolta ei oltu eroteltu/vastaajina tytöt
Tutkimus on englanniksi, suomeksi tai ruotsiksi	Tutkimus muun kielinen

Tutkimuksia haettiin 20.12.2017-1.3.2018 välisenä aikana eri tietokannoista. Tähän tutkimukseen haettiin vain elektronisessa muodossa olevia lähteitä helpon saatavuuden ja julkisuuden vuoksi. Aineiston etsimisessä käytettiin Medicin, Pubmedin, Finnan, EBSCO:n, ScienceDirectin sekä ERIC:in tietokantoja. Osa tutkimuksista haettiin manuaalisesti Google-ohjelman tarkennetun haun avulla sekä katsoen läpi eri julkaisujen lähdeluetteloita. Tarkennetun haun avulla saatiin rajattua pois tutkimuksia jotka eivät sopineet aineistoksi. Hakusanat valittiin tarkasti, jotta aineiston etsiminen olisi tehokasta ja tutkimuskysymykseen vastaavaa. Hakusanoja käytettiin lyhennettyinä niin, että niiden eri muodot eivät sulkeutuisi pois. Hakusanoina käytettiin mm. erilaisia variaatioita sanoista ”*seksuaalikasvatus*”, ”*pojat*” ja ”*opetus*”. Tietokannoista haettiin erilaisilla sanapareilla, suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Esimerkkinä sanapari ”*sex education AND boy**” (julkaisupäivän rajauksena 2007-2018) toi EBSCOhost:in tietokannasta 52 tulosta, joista 9 julkaisua valittiin otsikon perusteella. Valittujen julkaisujen tiivistelmän perusteella joukosta soveltui 1 julkaisu mukaan tutkimukseen. Taulukossa 2 on esitelty valittujen tutkimuksien haut eri tietokannoista.

Taulukko 2: Tietokannat ja haut

Tietokanta	Hakusanat	Haun rajaus	Tulokset	Otsikon perusteella valitut	Tiivistelmän perusteella valitut
Finna	Seksuaaliterv* opet*	2007-2018 Pro Gradu	9	4	1
EBSCOhost	"sex education" AND boy*	2007-2018	52	9	1
ERIC	sex education survey	Since 2009 United Kingdom (England)	17	3	1
Medic	seks* AND nuor*	2007-2018	75	8	2
Google/Manuaalinen haku					5

4.3 Aineiston kuvaus

Aineiston haku tuotti paljon tutkimuksia, joissa oli tutkittu kvalitatiivisin menetelmin nuorten kokemuksia seksuaalikasvatuksesta. Monissa tutkimuksissa sukupuoliä ei oltu eroteltu, vaan vastaukset olivat kuvattu yhteisesti. Valituissa tutkimuksissa vastaukset on eroteltu poikien ja tyttöjen kesken tunnistettavasti. Osa aineistosta oli toteutettu määrällisesti, osa laadullisesti ja osa laadullista sekä määrällistä menetelmää sekoittaen. Aineistojen tulokset olivat raportoituja Suomesta, Ruotsista sekä Englannista. Aineistoja valitessa mielessä pidettiin luotettavan aineiston kriteerit. Valitut tutkimukset esitellään tarkemmin taulukossa Liitteet-välilehdellä.

Finna-tietokannasta hakusanoilla *seksuaaliterv* opet** ja rajauksilla "2007-2018, Pro Gradu" löytyi 9 julkaisua. 4 julkaisua valittiin otsikon perusteella tarkempaan tarkasteluun, ja tiivistelmien perusteella joukosta tippui 3 julkaisua pois niiden tarkoituksen ja toteutuksen perusteella. Sisäänottokriteerit läpäisi 1 julkaisu, jonka tarkoituksena oli selvittää 9. luokkalaisten seksuaaliopetukseen liittyviä toiveita (Laakso, 2008).

EBSCOhost-tietokannasta hakusanoin "*sex education*" AND *boy**, rajauksin 2007-2018 löytyi 52 julkaisua. 9 julkaisua valittiin niiden otsikoiden perusteella, ja tiivistelmän perusteella aineistoksi valittiin 1 julkaisu. Poisjätetyt julkaisut eivät läpäisseet sisäänottokriteerejä, ja osa ei ollut julkisesti saatavilla. Valittu julkaisu kuvaa Englannin Teenage Pregnancy Strategy:a ja sen tavoitteita. Kohderyhmänä aineistossa olivat 14-19 vuotiaat nuoret, jotka ovat saaneet koulujen seksuaalikasvatusta (Ly, 2009).

ERIC-tietokanta antoi 17 tulosta hakusanoilla *sex education survey*. Vuosiluvuksi rajattiin "since 2009", ja julkaisumaaksi Englanti. Otsikoiden perusteella valikoitui 3 julkaisua, joista 2 eivät sopineet osaksi aineistoa julkaisun saatavuuden ja kohderyhmän iän perusteella. Valittu

julkaisu selvittää nuorten kokemuksia seksuaalikasvatuksesta. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia seksuaalista riskikäyttäytymistä ja kuinka seksuaalikasvatusta voitaisiin kehittää tehokkaammaksi. Tutkimus on poikittaistutkimus, johon osallistui 3334 13-17 vuotiasta nuorta Englannista (Brown ym. 2012).

Medic-tietokanta tuotti 75 tulosta, rajauksin 2007-2018 ja hakusanoin *seks* AND nuor**. 8 tutkimusta valittiin otsikon perusteella, joista 2 pääsi aineistoksi. Poissuljetuissa tutkimuksissa tulokset eivät vastanneet tutkimuskysymykseen eikä kohderyhmä ollut oikea. Valitut tutkimukset selvittivät nuorten kokemuksia kouluterveydenhoitajan pitämästä seksuaalikasvatuksesta (Kolari, 2007) ja yläkoulussa saadun seksuaalikasvatuksen menetelmiä, opetusaiheita sekä oppilaiden tietämystä mm. seksuaalisuudesta (Järvinen, 2007).

Manuaalisen haun sekä vanhempien julkaisujen lähdeluetteloiden avulla löytyi 5 tutkimusta. Hakusanoja oli muun muassa *seksuaalikasvatus*, *sex education*, *boys*, *teenagers*, *pojat*. Valituissa tutkimuksissa käsitellään Englannin ja Ruotsin seksuaalikasvatusta ja niiden eroavaisuuksia (Bayne, 2015), kerättiin alueellista tietoa seksuaalikasvatuksesta ja nuorten kokemuksista siitä (Hoyle & Regis, 2011), tutkittiin nuorten seksuaalikäyttäytymistä sekä seksuaaliterveydestietoa (Juopperi, 2012), selvitettiin poikien seksuaalitietämystä ja toivomuksia seksuaalikasvatukseen (Kontula toim. 2012) sekä koottiin yhteen poikien kysymiä ja mietityttäviä aiheita (Reyes ym. 2012).

4.4 Aineiston analysointi

Laadullisen tutkimuksen aineistoa voidaan analysoida eri tavoin sen tarkoituksen perusteella. Analyysin tavoitteena on tarkastella tapahtumien, ilmiöiden ja asioiden yhteyksiä, seurauksia sekä merkityksiä. Laadullisen aineiston analysoinnissa on toistuvasti tuotava mieleen tutkimuksen tarkoitus, sekä miettiä mistä näkökulmasta tutkimusongelmaa tarkastellaan. Tämän opinnäytetyön aineistoa analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin keinoin. Induktiivisessa sisällönanalyysissä aineisto asettaa ehdot analyysin etenemiselle.

Sisällönanalyysin tarkoituksena on tiivistää kerätyn aineiston ilmiöt helposti tutkittaviksi. Sisällönanalyysissä on tärkeää erotella aineiston samankaltaisuudet sekä eroavaisuudet. (Janhonen & Nikkonen, 2001:21-23). Sisällönanalyysiin kuuluu monta vaihetta; analyysiyksikön valitseminen, aineistoon tutustuminen, aineiston pelkistäminen, luokittelu ja tulkinta sekä luotettavuuden arviointi. Vaiheet voivat toteutua myös yhtäaikaaisesti. (Janhonen & Nikkonen, 2001:24). Analysointiyksikkö rajaa tutkimuskohteen tarkasti, ja on tärkeä osa tutkimuksen raportointia. Analysointiyksikkö vastaa kysymykseen mitä asiaa/ilmiötä tutkimuksessa tutkitaan eli mikä on tutkimuksen pääkohde. (Trochim, 2006). Analysointiyksikkönä tässä opinnäytetyössä on yksilön (pojan) toive seksuaalikasvatukseen. Aineiston tutustumisvaiheessa tutkija

tarkastelee aineistoa sekä voi käyttää erilaisia menetelmiä eroavaisuuksien ja yhtäläisyyksien löytämiseksi. Kaikkea tutkimuksesta löytyvää aineistoa ei tarvitse analysoida, vaan tutkijan tulisi erottaa oleelliset ja tutkimusongelman kannalta tärkeät huomiot (Kylmä & Juvakka, 2014:113). Tutkija voi merkitä mielenkiintoisia kohtia esimerkiksi koodeja käyttämällä. Tämän opinnäytetyön lähdeaineistoihin tutustuttiin ja luettiin useasti läpi. Aineistoista poimitiin tutkimuskysymykseen vastaavat alkuperäisilmaisut erilliselle Word-dokumentilleen ja merkittiin niiden alkuperäislähteet.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet ovat pelkistäminen, klusterointi ja abstrahointi. (Hiltunen, n.d.). Tämän opinnäytetyön aineistosta kerätyt relevantit alkuperäisilmaisut pelkistettiin eli pilkottiin ja tiivistettiin ”aineiston vastauksiksi” tutkimuskysymykseen. (Janhonen & Nikkonen, 2001:26). Pelkistysten tulee sisältää alkuperäisilmaisujen keskeinen sisältö. Alkuperäisilmaisuista luodut pelkistykset klusteroidaan eli ryhmitellään samankaltaisuuksien perusteella, jolloin esiintyvien aihepiirien vertailu on helpompaa ja selkeämpää. (Tuomi ym. 2009:92). Samankaltaisten pelkistysten ryhmittelyn jälkeen aihepiireille nimetään luokat, jotka kuvaavat pelkistyksiä. (Janhonen & Nikkonen, 2001:28). Tässä opinnäytetyössä pelkistyksistä muodostettiin yhtenäisiä, samaa tarkoittavia kokonaisuuksia joille luotiin alaluokkia. Esimerkki yhden alaluokan syntymisestä on taulukossa 3. Abstrahointi tarkoittaa oleellisen tiedon erottelua tutkimusta varten. Abstrahointivaiheessa alaluokkia voidaan vertailla teemoittain, ja luoda niille yläluokkia. Pelkistysten pohjalta muodostui 33 alaluokkaa ja 8 yläluokkaa. Yläluokkia olivat oma seksuaalinen kehitys ja kehityksen tukeminen, seksuaalisuuden monimuotoisuus, oman kehon ja tunteiden käsittely, seksuaalinen toiminta, lisääntymisterveys, opetusmenetelmät, seksuaalikasvattaja sekä seksuaalikasvatuksen ajankohdan ja kohderyhmän huomioiminen. Alaluokat ovat esiteltynä seuraavassa luvussa taulukossa 4. Luokiteltuja kokonaisuuksia oli helpompi tulkita, sekä tehdä niistä kirjallinen kuvailu.

Taulukko 3: Esimerkki pelkistysten pohjalta muodostuneesta alaluokasta

Pelkistys	Alaluokka
<ul style="list-style-type: none"> -Esimerkit olivat suosittu opetusmenetelmä. - Opetuksen tulisi sisältää kokemuksia. - Omien kokemusten kertomista toivottiin. - Toivottiin esimerkkejä käytännöstä, jotta asiat ymmärrettäisiin paremmin. 	Kokemusten ja esimerkkien kautta opettaminen

5 Tulokset

5.1 Tulosten esittely

Tutkimuksista nousi esiin paljon asioita, joita voitaisiin korjata seksuaalikasvatuksen parantamiseksi. Tutkimuksissa oli paljon yksityiskohtaisia kehittämisideoita oppilailta, mutta osa jouduttiin rajaamaan pois niiden ollessa anonyymeja eikä todistettavasti poikien toivomia. Tutkimuksista löytyi seksuaalikasvatuksen aiheisiin, ajoitukseen, opetusmenetelmään sekä seksuaalikasvattajaan liittyviä ehdotuksia, kokemuksia ja palautteita. Seuraavaksi tuloksia tarkastellaan yläluokittain jaoteltuna, jotka on kokonaisuudessaan esiteltynä taulukossa 4. Tutkimuskysymyksenä oli; Minkälaista tietoa, ohjausta tai opetusta yläkouluikäiset pojat toivovat saavansa seksuaalisen kehityksensä tueksi seksuaalikehityksen ammattilaisilta?

Taulukko 4: Ylä- ja alaluokat

Yläluokka	Alaluokka
Oma seksuaalinen kehitys ja kehityksen tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> - Oman seksuaalisen kehitysvaiheen tunnistaminen - Seksuaalisen kehityksen tukeminen - Seksuaalioikeuksien ja lain läpikäyminen
Seksuaalisuuden monimuotoisuus	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustumista seksuaalisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin - Tukea seksuaalisuuden erilaisten ilmenemismuotojen aiheuttamiin tunteisiin ja kohtaamisiin
Oman kehon ja tunteiden käsittely	<ul style="list-style-type: none"> - Kehon kehittymisen ja muutosten käsittelyä - Kehon toimintojen häiriöiden ja ongelmien läpikäyminen sekä palveluneuvonta - Tukea tunteiden käsittelyyn ja ohjausta seurusteluun/ ihmissuhteisiin liittyviin asioihin
Seksuaalinen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> - Seksin ja yhdynnän läpikäyminen - Pornon ja prostituution läpikäyminen - Kriittisyyden opettaminen - Itsetyydyttämisestä puhuminen
Lisääntymisterveys	<ul style="list-style-type: none"> - Sukupuolitautilien ja niiden tarttumisen käsittely - Sukupuolitautilien oireiden ja hoidon käsittelyä - Tietoa ehkäisyn tarpeellisuudesta ja merkityksestä - Ehkäisyn käytön opettaminen - Ehkäisyn saatavuus ja kondomien jakaminen seksuaalikasvatuksessa - Raskaus sekä sen ehkäisyn käsittelyä
Opetusmenetelmät	<ul style="list-style-type: none"> - Mieluisat oppimismenetelmät - Realististen ja nykyaikaisten videoiden käyttö opetuksessa - Vierailijat ja tutustumiskäynnit osana opetusta - Esimerkkien ja kokemusten kautta opettaminen - Todenmukaista opetusta - Anonyymius

Seksuaalikasvattaja	<ul style="list-style-type: none"> - Seksuaalikasvattajan tulee ymmärtää nuoria sekä on kiinnostunut aiheesta - Seksuaalikasvattajan sukupuoli - Yksilöllistä ohjausta ja tukea
Seksuaalikasvatuksen ajankohdan ja kohde-ryhmän huomioiminen	<ul style="list-style-type: none"> - Sekaryhmät molempia sukupuolia koskettavissa aiheissa - Jaotellut ryhmät sukupuolen mukaan sensitiivisissä aiheissa - Oppimisympäristön rauhallinen ilmapiiri - Avoin keskustelu ja ilmapiiri ilman kiusaantuneisuutta - Opetuksen tulisi olla portaittain etenevää ja saman tasoista kaikissa kouluissa - Seksuaalikasvatuksen tulisi alkaa jo alakoulussa, ja syventyä yläkouluissa

Oma seksuaalinen kehitys ja kehityksen tukeminen:

Pojille olisi tärkeää **oman seksuaalisen kehitysvaiheen tunnistaminen** sekä **seksuaalisen kehityksen tukeminen**. Pojat toivoivat ymmärtävänsä seksuaalisuutta ja sen kehittymistä, sekä ettei kenelläkään ole kiire aloittaa seksielämää. Pojat miettivät sopivaa ikää seksin aloittamiselle, eikä asiasta oltu puhuttu opetuksessa. Pojat voivat kokea painetta seksin aloittamiseen ja verrata omia kokemuksiaan muihin, josta olisi hyvä puhua opetuksessa. Pojat kokevat oman maineensa olevan hyvä, jos heillä on paljon kokemuksia tyttöjen kanssa. (Juopperi, 2012; Kontula, 2012; Bayne, 2015). Pojat toivoivat, että heille kerrotaisiin yleisesti seksuaalisuudesta käsitteenä sekä autettaisiin heitä ymmärtämään sitä. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012). Seksuaalisuuden kehittymisestä pojat toivoivat saavansa lisää tietoa; olisi tärkeää korostaa, etteivät kaikki ole samaan aikaan valmiita aloittamaan seksielämää. (Järvinen, 2007).

Seksuaalioikeuksien ja lain läpikäymistä toivottiin. Seksuaalioikeudet eivät monelle olleet selviä. Pojat miettivät minkälainen käytös rikkoo lakia, eivätkä he tiedäneet mikä kaikki laskeaan seksuaaliseksi väkivallaksi. Prostituutio mietitytti poikia eivätkä he tiedäneet onko se laillista. Tärkeää oli oppia omasta turvallisuudesta. Toivomuksia tuli siitä, että aikuinen painotaisi nuorille, että heillä on oikeus kieltäytyä mistä tahansa. Myös ryhmäpaineesta ja raiskauksista puhuminen koettiin tärkeiksi asioiksi. (Bayne, 2015; Järvinen, 2007; Reyes ym. 2012; Kontula, 2012).

Seksuaalisuuden monimuotoisuus:

Opetuksessa toivottiin **tutustuttavan seksuaalisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin**. Erilaiset käsitteet, kuten transseksuaalisuus ja sukupuoli-identiteetti, olivat pojille vieraita ja aiheuttivat hämmennyksen tunteita. Joillekin ei oltu puhuttu seksuaaliopetuksessa esimerkiksi homoseksuaalisuudesta, ja oppikirjoissa sekä opetustuokioissa tuodaan esiin usein vain heteronormatiivista näkökulmaa. Homoseksuaalisuudesta toivottiin puhuttavan neutraalisti, ja

kerrottavan että se on normaalia ja avattavan mitä se käytännössä tarkoittaa. Pojilla ei ollut tietoa siitä, mitä kaksi poikaa saavat tehdä yhdessä. Fyysisen ja henkisen sukupuolen eroja ei hahmoteta. (Järvinen, 2007; Reyes ym. 2012; Kontula, 2012). Opetuksessa tulisi huomioida, ettei luoda kuvaa tietyistä ”normeista” eikä lokeroida ihmisiä (Kontula, 2012). Pojat toivoivat myös **tukea seksuaalisuuden erilaisten ilmenemismuotojen aiheuttamiin tunteisiin ja kohtaamisiin**. Aiheesta oltiin hämmentyneitä, eikä seksuaalisuuden monimuotoisuus ollut tullut näkyviin poikien lähipiirissä. Seksuaalisuuden monimuotoisuus kuului vihana, hämmennyksenä ja pelkona; transseksuaalisuudesta puhuttiin huumorin ja ihmettelyn muodossa. (Reyes ym. 2012; Kontula, 2012). Homoseksuaalisuus loi hämmennyksen ja pelon tunteita, ja sille mietittiin ”sopivaa” ikää. Opetuksessa tulisi ottaa huomioon aikaisemmat huonot kokemukset. (Kontula, 2012; Ly, 2009). Yleisimmin pojat eivät olleet hyväksyväisiä kahden pojan seurusteluun. Pojilla, joiden seksuaali-identiteetti on muodostumassa erilaiseksi kuin muilla, saattaa olla hankalaa itsensä sekä muiden kanssa. Seksuaalikasvattajan tulisi huomioida hoitoon ohjaamisen ja käsitysten muuttamiseen liittyvät asiat, ja tunnistaa tuen tarve. (Kontula, 2012; Juopperi, 2012).

Oman kehon ja tunteiden käsittely:

Pojat toivoivat **kehon kehittymisen ja muutosten käsittelyä** seksuaalikasvatuksessa. Kehon kehittyminen ja sen toiminnot olivat paljon kysyttyjä ja mietityttäviä aiheita (Kontula, 2012). Pojat halusivat kuulla biologisia asioita, käytävän läpi sukupuolielimiä sekä puhua niistä selväsanaisesti niiden oikeilla nimillä. (Kontula, 2012; Laakso, 2008). Kehosta ja sen toiminnoista toivottiin opetettavan selväsanaisesti, sekä käydä läpi kehon toiminnan ongelmia. Pojat toivoivat myös kehon muutosten käsittelyä, kuten peniksen kasvuun ja murrosiän muutoksiin liittyviä asioita. Pojat olivat huolissaan omista sukupuolielimistään, niiden rakenteista ja toiminnoista. (Kontula, 2012; Reyes ym. 2012). Pojat pohtivat omaa kehoaan ja vertailevat sitä muiden kehoihin. Fyysisten muutosten käsittelyä myös toivottiin. (Reyes ym. 2012, Laakso, 2008). **Kehon toimintojen häiriöiden/ongelmien läpikäyminen sekä palveluneuvonta** oli toivottu aihe. Erilaiset muutokset ja kehon ongelmat olivat aiheita, jotka mietityttivät poikia. Kaikille ei oltu opetettu muun muassa erektio-ongelmista, eivätkä pojat tiesseet miten toimia jos esinahka oli liian tiukka. Seksuaalikasvatuksessa tulisi myös viestittää mistä pojat voivat hakea apua erilaisiin ongelmiin. (Kontula, 2012).

Pojat toivoivat **tukea tunteiden käsittelyyn ja ohjausta seurusteluun sekä ihmissuhteisiin liittyviin asioihin**. Seurustelu ja tunteiden käsittely oli toivottu aihe seksuaalikasvatukseen. Pojat halusivat kuulla psyykkisiä asioita, eikä keskittyä vain fyysisiin asioihin. (Laakso, 2008; Kontula, 2012; Järvinen, 2007). Seurustelun vastuita, velvollisuuksia ja tunne-asioita toivottiin käytävän läpi yhdeksännellä luokalla, tai jopa aikaisemmin. (Laakso, 2008). Poikien mielestä olisi tärkeää puhua vastuullisuudesta ja toisen huomioonottamisesta, sekä opetusta siihen kuinka tärkeää on kommunikoida oman kumppanin kanssa. (Laakso, 2008; Kontula, 2012).

Seksuaalikasvatuksessa toivottiin kerrottavan miten on hyväksyttävää käyttäytyä parisuh- teessa, sekä minkälaisia ongelmia seurustelusuhhteissa voi esiintyä. (Kontula, 2012; Reyes ym. 2012).

Seksuaalinen toiminta:

Pojat toivoivat **seksin ja yhdynnän läpikäymistä**. Usein kysyttyjä aiheita olivat esileikki, ra- kastelu, yhdyntä, erektio. (Laakso, 2008; Kontula, 2012; Reyes ym. 2012). Seksistä ei oltu pu- huttu tarpeeksi seksuaalikasvatuksessa, ja siinä hypittiin usein aihekokonaisuuksien yli. Myös eri uskontojen vaikutusta seksin harrastamiseen toivottiin kerrottavan. (Kontula, 2012). Pojat toivoivat myös **pornosta ja prostituutiosta** puhumista; asia mietitytti poikia ja he kokivat kes- kityttävän liikaa pornografian erottamiseen seksistä. Pojat toivoivat ohjausta seksuaalisuuden ja pornon erottamiseen toisistaan. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Bayne, 2015; Reyes ym. 2012).

Pojat toivoivat **kriittisyyden opettamista**. Poikia mietitytti porno, eivätkä he osanneet arvi- oida sen realistisuutta. Tärkeäksi koettiin myös se, että pojat ymmärtäisivät seksuaalisuuden ja pornon eron. Jotkut pojat pitivät pornoa hyvänä tiedon lähteenä. Pojat kokivat, että liian yksityiskohtaisesti annettu tieto voi luoda kuvan siitä kuinka todellisuuden täytyy mennä ei- vätkä osaa kritisoida sitä. Myös median osalta pojat miettivät kriittisyyttä; media antaa usein vääränlaisen tai virheellisen kuvan. (Järvinen, 2007; Laakso, 2008; Reyes ym. 2012; Kontula, 2012; Juopperi, 2012).

Itsetyydyttämisestä puhumista toivottiin paljon; Pojat miettivät oikeaa tai haitallista tapaa itsetyydyttää, sen soveliaisuutta, erilaisia välineitä ja tapoja. Pojat miettivät itsetyydyttämi- sen ”normaaliutta”, ja toivoivat sen käsittelyä seksuaalikasvatustunneilla. Heistä olisi hyvä kuulla, että itsetyydytys on normaalia ja luonnollista. (Kontula, 2012; Reyes ym. 2012).

Lisääntymisterveys:

Sukupuolitautilien ja niiden tarttumisen käsittely seksuaalikasvatuksessa olivat toivottu aihe. Pojat toivoivat opetusta siitä, miten välttää sukupuolitauteja ja miten ne tarttuvat. Opetusta pidettiin asiantuntevana ja korjaavan väärinkäsityksiä aiheesta. Osa pojista koki, ettei heillä ollut tarpeeksi tietoa erilaisista taudeista ja erilaisista riskeistä. (Järvinen, 2007; Laakso, 2008; Kontula, 2012; Reyes ym. 2012). Pojat kokivat tärkeäksi myös **sukupuolitautilien oirei- den ja hoidon käsittelyn**. Osa pojista ei tiennyt, että sukupuolitaudit voivat olla myös oireet- tomia ja esim. klamydian voivan aiheuttaa hedelmättömyyttä (Juopperi, 2012). Pojat toivoi- vat tietoa ja ohjausta siihen, mistä sukupuolitauteihin voi saada apua (Laakso, 2008). Osasta pojista tuntui, että sukupuolitautilttestehin meneminen olisi noloa (Reyes ym. 2012). Pojat ha- lusivat myös tietää miten/minkälaisilla testeillä erilaiset taudit todetaan, ja mitä testin jäl- keen tapahtuu (Järvinen, 2007).

Pojat halusivat **tietoa ehkäisyn tarpeellisuudesta ja merkityksestä**. Pojat toivoivat ehkäisyasioiden läpikäymistä; mistä niitä saa, miten niitä käytetään sekä mitä hyötyä niistä on itselle. Jotkut eivät tienneet, että kondomi on ainoa ehkäisyväline joka suojaa sukupuolitaudeilta. Pojat toivoivat oppivansa käyttämään kondomia, ja saavansa ohjausta, miten suojata itsensä. Jotkut pojat ajattelivat, että ehkäisyn käyttämättä jättämisestä koituu haittaa vain tytöille eivätkä tienneet, että suojaamattomasta yhdynnästä voi tulla raskaaksi vaikka se keskeytettäisiin ennen siemensyöksyä. (Juopperi, 2012; Järvinen, 2007; Reyes ym. 2012; Laakso, 2008). Toiveita tuli myös **ehkäisyn käytön opettamisesta** tunneilla. Pojat toivoivat oppivansa käyttämään kondomia, ja saavansa ohjausta siitä miten suojata itsensä jatkossa. (Reyes ym. 2012; Bayne, 2015). Käytännön harjoitteluna toivottiin esimerkiksi kondomin asettamisesta paikoilleen (Kontula, 2012; Bayne, 2015). **Ehkäisyn saatavuus ja kondomien jakaminen seksuaalikasvatuksessa** nousi aineistosta esiin yhdeksi toiveeksi; kondomeja ei ollut aina tarjolla pojille, ja niitä olisi hyvä jakaa kaikille jotta nuoren ei tarvitsisi itse pyytää tai ostaa niitä. Kondomit ovat poikien mielestä kalliita, ja he toivoisivat saavansa niitä ilmaiseksi. (Reyes ym. 2012; Kontula, 2012; Kolari, 2007). Seksuaalikasvattajan olisi hyvä myös kertoa mistä ehkäisyä saa ja paljonko se maksaa. (Järvinen, 2007; Laakso, 2008). Pojat toivoivat myös **raskauden ja sen ehkäisyn** käsittelyä. Pojat halusivat tietoa raskaudesta ja miten sen voi ehkäistä. Mietintää aiheutti myös koulun biologian opetus, joka alkaa siitä kun siittiö on jo kohdussa eikä mitä sitä ennen tapahtuu. (Laakso, 2008; Kontula, 2012).

Opetusmenetelmät:

Mieluisia oppimismenetelmiä oli mm. kirjoittaminen ja muistiinpanojen tekeminen, kun taas kirjojen lukeminen ei houkuttellut. Seksuaalikasvatustunneilla jaettavia oppaita ei koettu kiinnostaviksi, eikä niitä luettu kotona. Osa pojista piti esitysten pitämistä luokalle hyvänä menetelmänä, kun taas osan mielestä esityksiä ja ryhmätöitä käytetään liikaa. (Järvinen, 2007; Kolari, 2007; Kontula, 2012). Visuaaliset tiedonlähteet koettiin mieluisiksi keinoiksi oppia, mutta opettajan ei toivottu piirtävän esimerkiksi sukupuolielimiä taululle. Opetukseen toivottiin aitoja kuvia. (Laakso, 2008; Kontula, 2012). Pojat korostivat **realististen ja nykyaikaisten videoiden käyttämistä opetuksessa**. Videot, dokumentit ja elokuvat olivat hyvä oppimisen menetelmä. Videoiden toivottiin myös herättävän keskustelua. (Laakso, 2008; Kontula, 2012; Regis & Hoyle; 2011; Newby ym. 2012). Videoiden tulisi olisi nykyaikaisia; aneemiset äänet sekä tieteelliset termit eivät olleet mieluisia vanhoissa seksuaalikasvatusvideoissa. Videoiden toivottiin olevan realistisia, sekä oikeiden ihmisten esiintyvän niissä ja puhuvan mm. seksistä. Videot eivät saisi pelästyttää tai aiheuttaa järkytystä; erilaisista taudeista ei haluttu videota. Myös internetin käyttö miellettiin hyväksi tavaksi oppia. (Järvinen, 2007; Laakso, 2008; Kontula, 2012). **Vierailijat ja tutustumiskäynnit** olivat toivottuja oppimismenetelmiä. Vierailut ja tutustumiskäynnit koettiin parhaimmaksi tavaksi opetuksessa. Vierailujen koettiin selvittävän eri toimipaikkojen tarkoitusta, kuten minkälaista apua neuvolasta saa. Myös vierailijoita ja ulkopuolisia asiantuntijoita toivottiin paljon seksuaalikasvatustunneille. (Järvinen, 2007;

Laakso, 2008; Kontula, 2012). **Esimerkkien ja kokemusten kautta opettaminen** oli toivottua seksuaalikasvatuksessa. Opetuksen tulisi sisältää kokemuksia ja esimerkkejä käytännöstä, jotta pojat tajuaisivat asian selkeästi. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Regis & Hoyle, 2011).

Opetuksen todenmukaisuus oli tärkeää; mm. opetuksen anatomiasta toivottiin olevan realistista ja seksuaalikasvattajan puhuvan asioista niiden oikeilla nimillä. Opetuksen toivottiin olevan todenmukaisempaa kuin kirjoissa. Seksuaalikasvattajan antaessa virheellistä tai valheellista tietoa nuoret eivät pidä kasvattajaa enää uskottavana. Hyvä seksuaalikasvattaja on avoin ja selkeä, sekä osaa kuvannollistaa mm. yhdynnän. Suosituksi opetusmenetelmäksi koettiin demonstraatiot. (Kontula, 2012; Regis & Hoyle, 2011). Poikien mielestä tärkeää on **anonymius** ja oman tietotaidon salassa pitäminen opetuksessa. Sellaiset tilanteet joissa olisi voinut paljastua oma kokemattomuus, kuten kondomin asettaminen paikoilleen luokan edessä, koettiin huonoiksi. Pojat toivoivat ettei seksuaalikasvattaja kyselisi heiltä mitään, jos siihen ei osaakaan vastata. Laatikko, johon sai viedä ennen tuntia anonymisti kysymyksiä, koettiin hyvänä asiana. Luentotyylinen opetus koettiin hyväksi, sillä silloin jokainen voi kuunnella rauhassa. (Laakso, 2008; Kontula, 2012; Järvinen, 2007; Ly, 2009; Bayne, 2015).

Seksuaalikasvattaja:

Poikien mielestä **seksuaalikasvattajan tulisi ymmärtää nuoria ja olla kiinnostunut aiheesta**. Kasvattajan kokonaispersoonaa vaikuttaa opetukseen. Huumorintaju koettiin tärkeäksi elementiksi. Hyvä kasvattaja ymmärtää nuorten erilaisia tunteita ja mielipiteitä, laskeutuu nuorten tasolle, ei niuhota ja on rohkea. Osa pojista toivoi nuorta seksuaalikasvattajaa, joka pystyisi samaistumaan heihin. Hyvä kasvattaja ottaa kontaktia oppilaisiin ja on kiinnostunut opetettava asiasta. Toivottiin ettei kasvattaja lässytä tai liioittele asioita, ja uskaltavan puhua suoraan ja avoimesti. (Kontula, 2012; Laakso, 2008). **Seksuaalikasvattajan sukupuolen** osa pojista koki tärkeäksi asiaksi; osa pojista toivoi saman sukupuolista kasvattajaa kuin kohderyhmä, osalle sillä ei ollut väliä (Laakso, 2008; Kontula, 2012). Pojat toivoivat **yksilöllistä ohjausta ja tukea**. Terveystieteiden antamaa palvelua pidettiin erinomaisena, sillä siinä sai yksilöllisesti apua ja ohjausta. Pojat eivät saa tietoa vanhemmiltaan, joten seksuaalikasvattaja on tärkeässä roolissa. (Kontula, 2012; Newby ym. 2012). Pojat eivät maininneet mitään, mitä eivät toivoisi käytävän seksuaalikasvatuksesta läpi. Osa pojista koki, ettei saanut seksuaalikasvatuksesta yhtään uutta tietoa. Tietoa toivottiin ”kaikesta”. Osa pojista koki seksuaalikasvatuksen tällä hetkellä lähes riittävänä. Pojat eivät olleet kiinnostuneita kuulemaan kulttuurisia, tieteellisiä ja yhteiskunnallisia asioita. (Kontula, 2012).

Seksuaalikasvatuksen ajankohdan ja kohderyhmän huomioiminen

Sekaryhmät molempia sukupuolia koskevissa aiheissa koettiin hyväksi. Kaksinkeskustelu seksuaalikasvattajan kanssa ei ollut mieluisaa, ja pääosin pojat olivat tyytyväisiä sekaryhmiin.

Sekaryhmissä olisi hyvä opettaa ehkäisystä, yhdynnästä, taudeista, käytöksestä, luottamuksesta, rakkaudesta ja nuoreen kohdistuvista paineista. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Newby ym. 2012; Laakso, 2008). Poikien mielestä oli hyvä nähdä tyttöjen reaktiot eri aiheita käsitellessä. Pojista tuntui että yksilöllistä tukea ja apua tarjottiin enemmän tytöille kuin pojille, ja tyttöjen murrosikään liittyviä asioita käsiteltävän enemmän kuin poikien. (Kontula, 2012; Ly, 2009, Regis & Hoyle, 2011). Toisaalta pojat eivät tienneet esim. kuukautisten olevan merkki tytön raskaaksi tulemisen mahdollisuudesta, joten sekaryhmät opettivat toisen sukupuolen asioita myös toiselle. (Juopperi, 2012). Pojat toivoivat **jaoteltuja ryhmiä sensitiivisissä aiheissa**. Pojat hyötyivät sukupuolen mukaan jaotelluista ryhmistä (Regis & Hoyle, 2011). Sekaryhmät tuntuivat kiusallisilta mm. poikien anatomiaa, erektiota ja laukeamista läpikäydessä. (Laakso, 2008; Kontula, 2012). Tunne-asioita ja itsetyydyttämistä toivottiin käytävän läpi poikaryhmissä. Jaotellut ryhmät olivat toivottuja myös kysymysten esittämiseen ja eri näkökulmien vuoksi. (Kontula, 2012).

Oppimisympäristön rauhallinen ilmapiiri koettiin tärkeäksi; ilmapiiriin tulisi olla toisiaan kunnioittava, eivätkä oppilaat saisi häiritä toisiaan. Toivottiin vapaata juttelua ja keskustelua. Pojat kokivat ettei seksuaalikasvattaja ottanut kysymyksiä vakavasti, jos muut nauravat kysymystä esittäessä. Poikien taipumus viihdyttää toisiaan mm. heittelemällä homofobisia kommentteja häiritsee tuntia. Seksuaalikasvattajan tulisi rauhoittaa ilmapiiri ja puuttua häiriötekijöihin. (Laakso, 2008; Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Ly, 2009). Toivottiin **avointa ilmapiiriä ilman kiusaantuneisuutta**. Seksuaalikasvattaja ei saisi hämmentää vitsailuista tai nolos-tua. Kasvattajan kiusaantuneisuus huononsi ilmapiiriä. Pojille tuli kokemus epäluotettavuudesta, jos kasvattaja hyppi joidenkin aiheiden yli tai kävi ne läpi erittäin lyhyesti. (Kontula, 2012; Laakso, 2008).

Pojat toivoivat opetuksen olevan **portaittain etenevää ja saman tasoista kaikissa kouluissa**. Seksuaaliopetus koettiin olevan eri tasoista eri kouluissa. Pojat toivoivat opetuksen olevan portaittain etenevää ja syventyvän pikkuhiljaa. Jo käytyjä aiheita tulisi muistella myöhemmin. (Järvinen, 2007). Seksuaalikasvatuksen toivottiin **alkavan alakoulussa ja syventyvän yläkoulussa**. Seksuaalisuus voitaisiin käsitellä alakoulussa, ja seksin käsittely voisi syventyä yläkoulussa. Seksuaalikasvatuksen toivottiin alkavan ennen 13-15-vuoden ikää. (Kontula, 2012; Bayne, 2015; Regis & Hoyle, 2011). Osa toivoi seksuaalikasvatuksen alkavan vasta 7. luokan jälkeen, ja kokivat mm. murrosiän käsittelyn olevan tytöille aikaisemmin ajankohtainen kuin pojille. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012). Seksuaalikasvatuksen toivottiin olevan jatkuvaa, eikä vain paria viikkoa kestävä. (Bayne, 2015).

5.2 Tulosten pohdinta ja johtopäätökset

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli selvittää minkälaista tietoa, ohjausta tai opetusta yläkouluikäiset pojat toivovat saavansa seksuaalikehityksen ammattilaisilta. Aineiston analysoinnin jälkeen keskeisiksi tuloksiksi nousivat toiveet liittyen seksuaalikasvattajaan, opetukseen ja sen ajankohtaan, opetusmenetelmiin ja kohderyhmään. Toiveet koskivat myös seksuaalisen kehityksen, seksuaalisen toiminnan, monimuotoisuuden, oman kehon ja tunteiden sekä lisääntymisterveyden käsittelyä.

Kirjallisuuskatsauksen tulokset ovat linjassa vanhaan tutkimustietoon nuorten toivomasta seksuaalikasvatuksesta. Yleisesti siihen ollaan tyytyväisiä, mutta lisää tietoa kaivattaisiin tietyistä aihekokonaisuuksista. Pienemmät opetusryhmät olivat toivottuja, ja käytännön opetusta varsinkin kondomin käyttämisestä toivottiin. Terveystietäjä ja opettajat koulussa nähtiin tärkeinä seksuaalikasvattajina; pojat eivät saa seksuaalikasvatusta vanhemmiltaan. Myös seksuaalikasvatuksen ajankohta oli aikaisempien tutkimusten perusteella hieman liian myöhäinen. Jos seksuaalikasvatusta oli annettu jo alakoulussa mutta ei enää myöhemmin palattu aiheeseen, nuoret kokivat etteivät olleet saaneet seksuaalikasvatusta lainkaan. (Kautto & Lilja, 2015; Billings ym. 2007).

Katsaus tuotti kattavan selvityksen poikien toiveista seksuaalikasvatukseen. Tuloksista käy ilmi, että pojat haluavat sekä tarvitsevat seksuaalikasvatusta alan ammattilaisilta. Seksuaalikasvatuksen tarve korostuu yläkoulussa, sillä silloin useimmille esimerkiksi seurustelusuhteet, ensimmäiset seksuaaliset kokemukset ja oman kehon muutokset tulevat ajankohtaisiksi. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Bayne, 2015; Regis & Hoyle, 2011;). Yläasteella alkava terveystiedon opetus on osaltaan tukemassa nuorten seksuaalikasvatusta, mutta yksi tai pari opetusluentoa ei aina riitä kattamaan kokonaisvaltaista seksuaaliopetusta.

Seksuaalisuuden monimuotoisuuden käsittely on tärkeä ja ajankohtainen aihe, ja sitä tulisi käsitellä neutraalisti sekä tuoda erilaiset käsitteet tutuksi. Seksuaalikasvattajan olisi hyvä ottaa esimerkeiksi myös ei-heteronormatiivisia esimerkkejä, sekä huomioida oppilaiden tunteet aihetta käsitellessä. (Järvinen, 2007; Reyes ym. 2012; Kontula, 2012; Ly, 2009; Juopperi, 2012). Etenkin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien nuorten mielestä pelkkä valtaväestölle suunnattu opetus koetaan yksipuoliseksi sekä epämiellyttäväksi. (Kuusela, 2016:38-39).

Pojat pitivät seksuaalikasvattajan persoonaa tärkeänä, ja toivoivat kasvattajan ymmärtävän nuoria sekä omaavan huumorintajua. Kiusaantuneisuus huononsi luokan ilmapiiriä ja vei seksuaalikasvattajan uskottavuutta. Pojat toivoivat rohkeaa ja selväsanaista opetusta aiheista, jotka voidaan usein kokea kiusallisiksi ja näin sivuuttaa opetuksessa. Näitä olivat muun muassa yhdyntä, sukupuolielimet, itsetyydytys ja ehkäisyn käyttö. Avoin ilmapiiri oli oppimista tukeva tekijä. (Laakso, 2008; Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Ly, 2009). Seksuaalikasvattajan

opettamisen haasteisiin, kuten kiusaantuneisuuteen, voidaan vaikuttaa koulutuksen avulla. Kiusaantunut seksuaalikasvattaja voi huomaamattaan hypätä joidenkin aiheiden yli, jotka olisivat tärkeitä käsitellä seksuaalikasvatuksessa. Seksuaalikasvatusta on mielekästä toteuttaa silloin, kun on käsitellyt aihepiirit ensin itsensä kanssa ja kokee varmuutta omaan osaamiseensa.

Mieluisimpia oppimismenetelmiä olivat vierailijat seksuaalikasvatustunneilla, aidot ja nykyaikaiset videot sekä tutustumiskäynnit. Sellaiset oppimismenetelmät, joissa oli vaarana oman tietotaidon näkyminen, koettiin huonoiksi ja nöyryyttäviksi. Pojat halusivat kuulla konkreettisia esimerkkejä, ja toivoivat aitojen kokemusten jakamista. (Järvinen, 2007; Kolari, 2007; Kontula, 2012; Laakso, 2008; Regis & Hoyle, 2011; Newby ym. 2012). Erilaisten vierailijoiden käyttäminen opetuksessa oli toivottavaa, ja esimerkiksi ehkäisyneuvolan terveydenhoitaja voisi kertoa kattavasti ehkäisystä ja ehkäisyneuvolan palveluksista. Vierailevat ammattilaiset toisivat oman osaamisensa koulujen seksuaalikasvatukseen. Koulujen opetuksessa käytetään usein videoita esimerkiksi yhdynnän kuvaamisessa, mutta ne voivat olla vanhoja ja huonolaatuisia. Realistiset ja nykyaikaiset videot olisivat mielekkäitä tiedonlähteitä, ja kuvastaisivat asiat konkreettisemmin kuin luennoiva opetus. RFSU-järjestö teki ruotsalaisille kouluille opetusvideon, jossa seksuaalisuutta ja seksiä käsitellään avoimesti ja kattavasti. Nuoret ottivat videon myös Suomessa hyvin vastaan, ja pitivät suorasukaisesta opetuksesta. (Airola, 2012).

Ehkäisyn käyttöä toivottiin harjoiteltavan tunneilla, mutta ei niin että yksi joutuu luokan eteen näyttämään muille. Pojat toivoivat myös ehkäisyn merkityksen opettamista, sekä tietoa mitä voi tapahtua, jos ei käytä ehkäisyä. Pojat toivoivat seksuaalikasvatustunneilla jaettavan ilmaisia kondomeja, sillä ne olivat kalliita ja niitä ei aina ollut saatavilla. (Juopperi, 2012; Järvinen, 2007; Reyes ym. 2012; Laakso, 2008; Bayne, 2015; Kontula, 2012; Kolari, 2007). Ehkäisyn käytön harjoittelu olisi tärkeää, jotta sen käyttö olisi tarvittaessa turvallista. Seksuaalikasvatuksessa opettaja pystyy näyttämään luokan edessä kuinka kondomi asetetaan paikoilleen. Seksuaalikasvattaja voi myös jakaa jokaiselle oman kondomin ja kehottaa harjoittelemaan kotona. Jokaiselle jaettava kondomi ilman kysymistä on hyvä tapa, sillä silloin kukaan ei erotu joukosta. Poikien tulisi saada kondomeja maksuttomasti ja matalalla kynnyksellä; esimerkiksi terveydenhoitajan huoneen odotusaula olisi hyvä paikka ilmaisten kondomien paikalle. Maksutonta ehkäisyä tulisi tarjota kaikille nuorille, ettei ehkäisyn hinta olisi este sen hankkimiselle.

Sukupuolitaudeista toivottiin opetettavan niiden tarttuminen, ehkäisy, oireet ja hoito. Osa pojista koki etteivät he tienneet tarpeeksi sukupuolitaudeista, eivätkä tienneet että ne voivat esiintyä myös oireettomina. (Järvinen, 2007; Laakso, 2008; Kontula, 2012; Reyes ym. 2012; Juopperi, 2012). Sukupuolitautilien opettaminen ja käsittely tunneilla olisi ehdottoman tär-

keää. Klamydia-tartuntojen määrä on 15-19 vuotiaiden keskuudessa pysynyt suhteellisen samana vuosina 2013-2017, joka voi kertoa nuorien tietämättömyydestä sukupuolitautilien tarttumisen ehkäisyssä. (THL, 2018).

Palveluneuvonnan ja -ohjauksen tarve näkyi aineistossa; pojat toivoivat vastauksia siihen, mistä voivat hakea apua erilaisiin ongelmiin (Kontula, 2012; Newby ym. 2012). Seksuaalikasvatuksessa olisikin hyvä kertoa esimerkiksi kuinka nuori pääsee sukupuolitautiltutuksiin ja muistuttaa kouluterveydenhoitajan auttavan itseä mietityttävissä asioissa. Terveystenhoitaja pystyy auttamaan ja neuvomaan poikia yksilöllisesti, sekä ehkäisemään erilaisia terveyshaittoja.

Jaoteltuja ryhmiä toivottiin aiheissa, jotka olivat sensitiivisiä ja koskettivat poikia. Myös kysymyksiä haluttiin esittää mieluummin poikaryhmissä. (Regis & Hoyle, 2011; Laakso, 2008; Kontula, 2012). Koulujen seksuaaliopetuksessa jaoteltujen ryhmien muodostaminen voi olla haastavaa, sillä opettajaresurssit eivät välttämättä riitä luokan jakamiseen ja opettamiseen. Poikaryhmien etuna olisi matalampi kynnys askarruttavien kysymysten esittämiseen sekä poikia hyödyttävien opetusmenetelmien käyttäminen. Sekaryhmät koettiin toimiviksi molempia koskettavissa aiheissa, kuten ehkäisyn käsittelyssä. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Newby ym. 2012; Laakso, 2008; Ly, 2009, Regis & Hoyle, 2011; Juopperi, 2012). Sekaryhmien etuna on molempia sukupuolia koskettavien asioiden oppiminen sekä vastakkaisen sukupuolen huomioimisen oppiminen.

Seksuaaliopetusta toivottiin tarjottavan jo alakoulussa, ja opetuksen syventyvän yläkoulussa. Opetuksen toivottiin olevan jatkuvaa eikä vain paria tuntia tai viikkoa. (Järvinen, 2007; Kontula, 2012; Bayne, 2015; Regis & Hoyle, 2011). Seksuaaliopetuksen tulisi olla saman tasoista kaikissa kouluissa, ja alkaa samoilta ikäryhmille samoihin aikoihin. Seksuaalikasvatusta voisi alkaa jo alakoulussa esim. seksuaalisuuden ja sen kehittymisen sekä murrosiän käsittelynä, ja syventyä yläkoulussa seksiin, tunteiden käsittelyyn ja seurusteluun. Seksuaalikasvatusta tulisi tarjota nuorille eräänlaisena jatkumona esimerkiksi yläkoulun ajan, jotta tieto saavuttaisi mahdollisimman monta sekä jäisi nuorten mieleen. Jatkuvan seksuaalikasvatuksen etuna olisi myös se, että kasvatuksen aihepiirit tulevat jokaiselle nuorelle eri aikoihin ajankohtaisiksi. Jos seksuaalikasvatusta saa ennen kuin se on itselle ajankohtaista, voi olla, ettei aihe kiinnosta ja opetusta ei sisäistetä.

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä oli tuottaa kattava katsaus poikien toiveisiin seksuaalikasvatuksesta. Tavoitteena oli myös seksuaalikasvatuksen merkityksen korostaminen. Koin kirjallisuuskatsauksen sopivaksi menetelmäksi tähän tutkimukseen, sillä aiheesta on paljon valtakunnallista tietoa ja tutkimuksia. Kokoamalla yhteen aiempien tutkimusten tuloksia saadaan luotettavaa tietoa mikä on toistettavissa kaikilla tutkimuskerroilla. Kirjallisuuskatsaus mah-

dollisti myös eri maissa tehtyjen tutkimusten mukaan ottamisen. Tutkijana olisi ollut hyödyllistä tutustua tarkemmin kirjallisuuskatsauksen prosessiin ja harjoitella kirjallisuuskatsauksen toteuttamista. Tutkimuskysymyksen asettelu toi haasteita, sillä aluksi kysymys oli liian rajaava. Tiedonhaussa koin haastavaksi hakusanojen miettimisen, jotta soveltuvat julkaisut rajautuivat helposti löydettäviksi. Aikataululliset haasteet toivat myös oman osansa tutkimuksen kulkuun ja toteutukseen, joten tutkimusprosessi olisi kannattanut aloittaa hieman aiemmin.

Nuorten seksuaalikasvatustoiveista oli paljon tutkimuksia, ja tämä kirjallisuuskatsaus tiivistä poikien näkökulman seksuaalikasvatukseen. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää seksuaalikasvatuksen kehittämisessä ja seksuaalikasvatustunteja suunniteltaessa. Seksuaaliopetusta pitävä aikuinen voi hyödyntää tuloksia kehittämällä opetusta pojille mieluisaksi ja tehokkaaksi, sekä nostaa opetukseen asioita joista pojat toivoisivat saavansa opetusta. Tuloksien avulla seksuaalikasvattaja voi myös kehittää omaa kasvattajan identiteettiään. Terveystajana seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä kohtaa jokaisella terveydenhuoltoalan kentällä. Opinnäytetyön tuloksista voidaan päätellä ne aiheet jotka mietityttävät poikia sekä missä he kokevat tarvitsevansa käytännön harjoittelua. Jos kondomin asettamista paikoilleen ei harjoitella seksuaalikasvatustunneilla, on terveystarkastus hyvä vaihtoehto sen opettamiselle. Terveystarkastusten sekä muiden käyntien tulisi tuottaa nuorelle ammattimainen ja luottavainen kuva terveydenhoitajasta. On erittäin tärkeää antaa puberteetti-iässä oleville nuorille tehokasta seksuaalikasvatusta, ja kouluttaa terveydenhuolto- ja opetusalan ammattilaisia tukemaan nuoren seksuaalista kehitystä. Seksuaalisuudesta puhuminen on vielä nykypäivänäkin aihe, jota vierastetaan sekä ajatellaan olevan kiusallista. Seksuaalisuudesta puhumisen tulisi olla avointa, jotta jokaisen seksuaaliterveys ja -tietämys olisi saman tasoista. Jos seksuaalikehityksen ammattilainen opettaa yläkoululaisille seksuaalisuudesta häpeilemättä ja avoimesti, voi se jo osaltaan muuttaa seksuaalisuuskeskustelun ympärillä olevaa asennetta.

Henkilökohtaisena tavoitteena oli kehittyä ammatillisesti ja saada keinoja laadukkaan seksuaalikasvatuksen antamiseksi. Tutkimus antoi paljon uutta taitoa sekä tietoa tutkijalle itselleen. Koen kehittyneeni sekä tiedollisesti että taidollisesti opinnäytetyöprosessin aikana. Prosessin aikana opin tutkimuksen teosta ja toteuttamisesta, sekä itse seksuaalikasvatuksesta ja poikien näkökulmasta siihen. Kokisin osaavani antaa pojille tehokasta seksuaalikasvatusta menetelmillä, jotka tyydyttävät poikien tiedonjanoa ja oppimista.

5.3 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöprosessia ohjaavat tietyt arvot ja periaatteet, joiden mukaan opinnäytetyö on toteutettava. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeita hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseksi. Keskeisiä asioita ovat tiedeyhteisön tunnustaman toimintatavan noudattaminen (rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus), tiedonhankinta- ja arviointimenetelmät ovat tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia, muiden tutkijoiden tekemien julkaisujen kunnioittaminen ja hyödyntäminen, tarvittavien tutkimuslupien hankkiminen, tutkimukseen osallistuvien henkilöiden vastuut, oikeudet sekä sitoumukset, sidonnaisuuksien ilmoittaminen, tutkijan pidättäytyminen tarvittaessa arviointi- ja päätöksentekotilanteissa sekä tietosuojan huomioonottaminen (TENK, 2012;6-7).

Tämä tutkimus on eettisesti perusteltu, sillä aineistona olivat jo julkaistut tutkimukset joiden vastaajat ovat anonyymisti esiteltyjä. Vastausten perusteella ei pystytä tunnistamaan ketään henkilöä. Tutkimusten kohderyhmä oli alkuperäisissä tutkimuksissa vapaaehtoisesti mukana, eikä ketään oltu pakotettu vastaamaan kysymyksiin tai osallistumaan keskusteluun. Tutkimuksiin vastaajat olivat kaikki sen ikäisiä, että pystyivät itse arvioimaan ja antamaan luvan tutkimukseen osallistumisensa. Tutkimuksessa käytettiin eettisesti kestäviä aineistonkeruu- ja analysointimenetelmiä. Tutkimuksen eri vaiheet on kuvailtu tarkasti, sekä lähteinä käytetyt julkaisut on esitelty yksilöllisesti. Tutkimukseen ei tarvittu tutkimuslupaa, sillä se toteutettiin kirjallisuuskatsauksena aiemmin julkaistuista tutkimuksista ja artikkeleista.

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon tutkimuksen tarkoitus, tutkijan oma mielenkiinto aiheeseen sekä myös rehellinen kirjaus tutkimuksen aikana. Luotettavuuden arvioinnin tulee olla osana tutkimusta koko prosessin ajan. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan sen validiteetin (pätevyyden) ja reliabiliteetin (tulkinnan ristiriidattomuuden) avulla. Validiteetti kuvastaa kuinka hyvin tutkimukseen valitut menetelmät mittaavat tutkimusongelmaa. Reliabiliteetti tarkoittaa ristiriidattomuutta ja luotettavuutta. (Hiltunen, 2009; Huttunen, 2013). Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on yleisimmin tunnistettu neljä kriteeriä; uskottavuus (tulkintojen oikeellisuus), siirrettävyys (pätevätkö saamat tulokset vastaavanlaisissa tilanteissa), vahvistuvuus (tulokset ovat linjassa aikaisempien tutkimusten tulosten kanssa) ja varmuus (tutkijan ennakkokäsitykset otettu huomioon). (Järvenpää, 2006).

Tämän tutkimuksen luotettavuus perustuu siihen, että kaikki haut ja tutkimusprosessi kirjattiin ylös sekä raportoitiin rehellisesti. Lähteiden valintavaiheessa epäluotettavat lähteet jätettiin pois, ja lähteiden toteuttamistapaa sekä tuloksia tarkasteltiin suhteessa tutkimuskysymykseen. Lähteet valittiin noudattaen sisäänottokriteereitä, jolloin otokseen saatiin valittua vain tutkimuskysymykseen vastaavat ja hyödylliset julkaisut. Luotettavuutta tukevat tutki-

muksen siirrettävyys ja vahvistuvuus; kirjallisuuskatsaukseen valikoidut lähteet olivat kolmesta eri maasta laajemman kuvan saamiseksi, ja tulokset olivat linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa.

On tietenkin mahdollista, ettei kaikkia soveltuvia ja sisäänottokriteerit täyttäviä tutkimuksia löydetty mukaan kirjallisuuskatsaukseen. Tässä tutkimuksessa käytettiin vain kymmentä julkaisua, joten voi olla, että esimerkiksi kaksinkertainen määrä julkaisuja olisi voinut tuoda lisää eri näkökulmia ja tietoa. Kirjallisuuskatsauksen hakuprosessin on onnistuttava hyvin, jotta kaikki soveltuvat aineistot saadaan mukaan tutkimukseen. Tutkimuksen luotettavuutta olisi tukenut kokemus tutkimuksen toteuttamisesta; tämä oli opinnäytetyön tekijän ensimmäinen yksin toteutettu tutkimus. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös tutkijamäärä; kvalitatiivista tutkimusta tehdään usein yksin jolloin virheille ja harhoille saattaa tulla ”sokeaksi”. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013:197b). Tämä opinnäytetyö toteutettiin ilman tutkijaparia, joka heikentää tutkimuksen luotettavuutta.

5.4 Jatkotutkimusehdotukset

Seksuaalikasvatuksen tulisi jatkua läpi elämän, joten olisikin mielenkiintoista tutkia aikuisten kokemuksia heidän saamastaan seksuaalikasvatuksesta. Aikuisille ei tarjota rutiininomaisesti tietoa seksuaaliterveydestä, ja usein sitä saa vain ”tarpeen vaatiessa” esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaiselta. Aikuiset voivat kokea oman seksuaalitietämyksensä huonoksi, joten sitä olisi hyödyllistä ”päivittää” ja tarjota heille laadukasta seksuaalikasvatusta.

Myös poikittaistutkimus yläkoulussa annettavan seksuaalikasvatuksen laadusta eri koulujen välillä olisi hyödyllinen ja ajankohtainen tutkimusaihe. Koulujen seksuaalikasvatuksen tulisi olla saman tasoista ja samanaikaista eri kouluissa, joka tukisi esimerkiksi koulua vaihtavien oppilaiden seksuaalikasvatusta eikä kukaan jäisi ilman seksuaalikasvatusta.

Tietotekniikan kehittyminen olisi hyvä ottaa huomioon seksuaalikasvatuksessa, ja miettiä voisiko kehittyvää tekniikkaa hyödyntää nuorten seksuaalikasvatuksessa mielekkyyden ja tehokkuuden parantamiseksi. Kouluissa olevien tablettien ja tietokoneiden hyödyntäminen olisi hyödyllistä esimerkiksi erilaisten kysymyksien esittämisessä anonyymisti kysymys-sovellusten kautta.

6 Lähteet

Painetut

Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2001. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. WSOY. Viitattu 23.4.2018.

Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R.-L. (toim.). 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja: Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007. Viitattu 16.1.2018.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsennettyyn tietoon. Helsinki: Sairaanhoidajien koulutussäätiö. Viitattu 20.3.2018.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Sanoma Pro Oy. Helsinki. Viitattu 16.2.2018.

Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. 2014. Edistä, ehkäise, vaikuta -Seksuaali- ja lisääntymisterveiden toimintaohjelma 2014-2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere. Viitattu 16.1.2018.

Kontula, O. & Meriläinen, H. 2007. Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Katsauksia E 26/2007. Väestötutkimuslaitos. Helsinki.

Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatore, R. 2010. Portaita pitkin -lapsen ja nuoren seksuaalinen kehittyminen. WSOY. Helsinki. Viitattu 17.1.2018.

Kosunen, E. & Ritamo, M. 2004. Näkökulmia nuorten seksuaaliterveyteen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Saarijärvi. Viitattu 16.1.2018.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2014. Laadullinen terveystutkimus. Edita. Porvoo. Viitattu 23.4.2018.

Liinamo, A. 2005. Suomalaisnuorten seksuaalikasvatus ja seksuaaliterveystiedot oppilaan ja koulun näkökulmasta. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 16.1.2018.

Niela-Vilén, H. & Kauhanen, L. 2015. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. A:73/2015. Turun yliopisto.

Stolt, M., Suhonen, R. & Axelin, A. 2015. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. A: 73:2015. Turun yliopisto.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki, Tammi.

Sähköiset

Airola, L. 2012. Avoin seksuaalikasvatusvideo närkästyttää Vanhempainliittoa. Yle-uutiset. Viitattu 28.4.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-6028609>

Bayne, S. 2015. Låt oss prata om sex. Malmö högskola <http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/18685/Projekt%20arbete-%20Let%27t%20talk%20about%20sex.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Billings, J., Hastie, C., Jenkins, L. & Macvarish, J. 2007. A survey of Teenagers Views and Experiences of sex and relationships education and sexual health services in Kent. Kent Teenage Pregnancy Partnership. University of Kent. Viitattu 29.4.2018. <https://www.kent.ac.uk/chss/docs/SurveyExecSummary27nov.pdf>

Brown, K. M., Dunn, O., Newby, K. & Wallace, L. M. 2012. A survey of English teenagers' sexual experience and preferences for school-based sex education. <http://web.b.ebscohost.com/nelli.laurea.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=2c3ce306-9f53-4f6f-a68d-f14a0eb7574a%40sessionmgr103>

Ekman, P. 2006. Oppilaiden asennoituminen seksuaalikasvatukseen ja koettu seksuaaliterveys. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 16.1.2018. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10631/URN_NBN_fi_jyu-200745.pdf?sequence=1

Gissler, M. & Heino, A. 2017. Raskaudenkeskeytykset 2016. Tilastoraportti. Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 26.4.2018. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135557/Tr40_17.pdf?sequence=1

Folkhälsomyndigheten. 2014. Ungdomar och sexualitet 2013/14. Viitattu 8.2.2018. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/19833caefce544e1baf7c9b70145a730/ungdomsbarometern-140221-final.pdf>

Henttonen, P. Seksuaaliopetus. Senso - sosiaaliset tarinat seksuaalikasvatuksessa ja ohjauksessa. Viitattu 10.1.2018. <http://www.sensonet.fi/seksuaalisuus/seksuaalikasvatus/seksuaalivalistus/seksuaaliopetus/>

Hiltunen, L. n.d. Graduaineiston analysointi. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 1.4.2018. http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:h8AnS-7IVKsJ:www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/Esitysmateriaali/5%2520aineiston_analysointi.ppt+&cd=3&hl=fi&ct=clnk&gl=no&client=safari

Hiltunen, L. 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Gradyryhmä- diasarja. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 23.4.2018. http://www.mit.jyu.fi/OPE/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ ja_reliabiliteetti.pdf

Hoyle, A. & Regis, D. 2011. What students think about sex education. SHEU <http://www.rsehub.org.uk/media/18942/sheu-rse-south-west-report-jan-14.pdf>

Hulkko, P., Tammisto, M., Paajanen, P., Taari, T. & Pehkonen, P. 2012. Opinnäytetyö ja kirjoitusohjeet. Centria-ammattikorkeakoulu. Kokkola. Viitattu 16.3.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57478/opinnaytetyo_ohjeistus.pdf?sequence=1

Huttunen, R. 2013. Luotettavuus. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Viitattu 1.4.2018. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:FIUBmGYgks4J:users.utu.fi/ra-kahu/luotettavuus.ppt%3FviewType%3DPrint%26viewClass%3DPrint+&cd=5&hl=fi&ct=clnk&gl=no&client=safari>

Idänpirtti, K. Vita 2: Ihminen, ympäristö ja terveys. 2014. e-Oppi. Viitattu 24.4.2018. <https://peda.net/siikalatva/siikalatvan-lukio/oppiaineet/terveystieto/tk/v2iyjtl/vita2-1601152/2sjs>

Iiro. 2016 (päiv. 2017). Miten kirjallisuuskatsaus tehdään. Scribbr. Viitattu 28.3.2018. <https://www.scribbr.fi/opinnaytetyon-rakenne/kirjallisuuskatsaus-opinnaytetyo/#kerää-kirjallisuus>

Juopperi, S-M. 2012. 9. luokkalaisten seksuaalikokemukset ja niiden suhde nuoren identiteetin muodostumiseen. Pro gradu- tutkielma. Lapin yliopisto <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61454/Juopperi.Sanna-Mari.pdf?sequence=1>

Järvenpää, E. 2006. Laadullinen tutkimus. Teknillinen korkeakoulu. Helsinki. Viitattu 23.4.2018. <http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>

Järvinen, S. 2007. Seksuaaliopetus yläkoulussa: mitä, milloin ja miten - lukion 2. ja 3. luokan oppilaiden ajatuksia seksuaalisuudesta ja sen opetuksesta yläkoulussa. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/12292/urn_nbn_fi_jyu-2007694.pdf?sequence=1

Kautto, R. & Lilja, S. 2015. 9-luokkalaisten kokemuksia koulun seksuaalikasvatuksesta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/100174/Kautto_Riina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. 2016. Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveiden toimintaohjelma 2014-2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere. Viitattu 23.4.2018. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Kontula, O. 2012. Mitä pojat todella haluavat tietää seksistä - Tehoa poikien seksuaaliopetukseen (PoikaS-hanke). Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitos. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/6201b351abb5185653d93084da329297/1516357752/application/pdf/3335068/PoikaS-raportti_web.pdf

Kolari, T. 2007. Nuorten kokemuksia kouluterveydenhoitajan toteuttamasta seksuaalikasvatuksesta. Pro gradu- tutkielma. Tampereen yliopisto <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/94142/gradu01531.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kunttu, K. 2017. Systemaattinen kirjallisuushaku. Helsingin yliopisto. Viitattu 19.4.2018. http://www.helsinki.fi/kirjastot/viikki/Systemaattinen_kirjallisuushaku.pdf

Kuusela, M-M. 2016. Koulu ja seksuaalikasvatus sateenkaaren väreissä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/48950/URN:NBN:fi:jyu-201602261711.pdf?sequence=1>

Laakso, S. 2008. 9-luokkalaisten nuorten toiveita ja ehdotuksia koulun seksuaaliopetuksessa. Pro gradu- tutkielma. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18530/urn_nbn_fi_jyu-200801241094.pdf?sequence=1

Ly, K. 2009. Boys: Half of the solution. Redactive Publishing Ltd. <https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/central/docview/213340040/fulltextPDF/6E97EC8B651348CAPQ/1?accountid=12003>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL). a 2017. 12-15 vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu 15.3.2018. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL). b 2017. 15-18 vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu 23.4.2018. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

Näpärä, L. 2017. Tutkimuskysymyksen muodostaminen. Spoken Oy. Helsinki. Viitattu 26.3.2018. <https://www.spoken.fi/blogi/tutkimuskysymyksen-muodostaminen>

Opetushallitus. 2013. Kouluikäisen terveyden polku - puhetta seksuaalisuudesta. Ihana, kamala murrosikä. Viitattu 22.1.2018. http://www.edu.fi/kouluikaisen_terveyden_polku/puhetta-seksuaalisuudesta

Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Next Print Oy, Helsinki 2016. Viitattu 23.4.2018 http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Puromäki, V. & Sarkkinen, F. 2017. Opettajien käsityksen seksuaalikasvatuksen opettamisesta viidennellä vuosiluokalla. Pro gradu- tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 18.3.2018. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180085/urn_nbn_fi_uef-20180085.pdf

Reyes, M., Lahtinen, A., Lehtonen, M., & Kekkonen, J. 2012. Poikien puhelin- kuuleeko kuukaan? Väestöliitto - Poikien puhelimen vuosiraportti http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/abfc57520980c9aeb4b321835c9bd49e/1524150590/application/pdf/1719461/Vaestoliitto_Poikienpuhelin2011_Web.pdf

Ritamo, M., Ryttyläinen-Korhonen, K. & Saarinen, S. (toim.) 2011. Seksuaalineuvonnan tueksi. THL - Raportti 27/2011. Viitattu 16.1.2018. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80221/638fa3f5-4df4-4dc8-86e9-37e0d9db7a9c.pdf?sequence=1>

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Vaasan yliopiston julkaisuja. Viitattu 17.1.2018. http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

TENK Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauseräilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Keskeiset käsitteet. Viitattu 24.4.2018. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/menetelmat/seksuaalisuus-puheeksi/keskeiset-kasitteet

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Kouluterveyskyselyiden tulokset nuorilla 2006-2017. Viitattu 22.3.2018. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/terveys-ja-toimintakyky>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Seksuaalikasvatus. Viitattu 10.1.2018. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/seksuaalikasvatus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Tartuntatautirekisterin tilastotietokanta. Viitattu 29.4.2018. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ttr/shp/fact_shp?row=reportgroup-12342&column=time-12059&filter=agegroup-12171

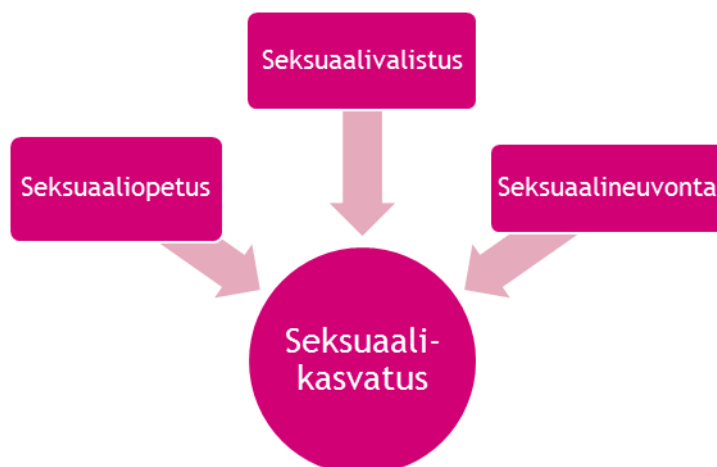
Trochim, W. M. K. 2006. Unit of analysis. Webcenter for Social Research Methods. Viitattu 1.4.2018. <https://socialresearchmethods.net/kb/unitanal.php>

Vanhatalo, J. 2014. "Voitaisiin puhua enemmän." Opinnäytetyö. Mikkelin Ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.1.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/82909/Vanhatalo_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

World Health Organization. 2006. Defining sexual health -Report of a technical consultation on sexual health. Geneva. Viitattu 17.1.2018. http://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/defining_sexual_health.pdf?ua=1

World Health Organization. 2010. Measuring sexual health: Conceptual and practical considerations and related indicators. Viitattu 17.1.2018. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/70434/1/who_rhr_10.12_eng.pdf

7 Kuviot

Kuvio 1: Havainnollistava kuvio seksuaalisuuden ulottuvuuksista mukaillen THL 2017 & Kosunen ym. 2004

Kuvio 2: Havainnollistava kuvio kirjallisuuskatsauksen prosesseista Salmisen (2011:11) kaaviota mukaillen sekä Johanssonin ym. (2007:5) mukaan.

Liitteet

Liite 1: Valittujen tutkimusten esittely

Tutkimusartikkeli:	Tutkimusongelmat/ tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusmenetelmät ja tiedonkeruu	Keskeiset tulokset
Seksuaaliopetus yläkoulussa: mitä, milloin ja miten - lukion 2. ja 3. luokan oppilaiden ajatuksia seksuaalisuudesta ja sen opetuksesta yläkoulussa. 2007. Järvinen Sari.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä seksuaalisuus oppilaiden mielestä tarkoittaa, sekä selvittää minkälaisia menetelmiä ja mitä asioita tulisi opettaa seksuaaliopetuksessa yläkoulussa. Tutkimuksen vastaajat olivat itse saaneet seksuaaliopetusta vuoden 1994 opetussuunnitelman mukaan.	Kyselylomakkeet 57:lle oppilaalle (lukion 2. & 3. luokkalaiset), joissa oli avoimia kysymyksiä. Sisällönanalyysi tehtiin kerätystä aineistosta, jonka jälkeen teoriaa peilattiin tuloksiin.	-Asioiden käsittelyssä tulisi ottaa huomioon nuoren kehitysaste -Asioita tulisi käsitellä syvemmin ikääntyessä -Seksuaaliopetuksen tulisi alkaa perusasioista; murrosikä, seksuaalisuuden määrittäminen, seksi, porno, seksuaalinen suuntautuminen, arvot, oikeudet, ehkäisy -Ryhmätyöt ja vierailijat ovat hyödyllisiä opetuksessa -Pojat pitivät kalvojen käyttämistä hyödyllisenä
Nuorten kokemuksia kouluterveydenhoitajan toteuttamasta seksuaalikasvatuksesta. 2007. Kolari Tuula	Tarkoituksena selvittää nuorten kokemuksia sekä tuottaa kehittämisehdotuksia kouluterveydenhoitajan pitämästä seksuaalikasvatuksesta.	Esseekirjoitelma 40:lle ihmiselle, jonka jälkeen 5 osallistui syventävään ryhmähaastatteluun. Vastaajat olivat 18 vuotta täyttäneitä. Aineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin menetelmin.	-Terveystieteiden avoimuus ja luotettavuus edistävät seksuaalikasvatuksen onnistumista. -Tärkeää olisi että terveydenhoitaja ottaa seksuaali-asioita esille esim. tarkastuksissa. -Nuoret toivovat toiminnallisempaa kasvatusta -Pojat toivoisivat ilmaisia kondomeja
9.-luokkalaisten nuorten toiveita ja ehdotuksia koulun seksuaaliopetuksessa. 2008. Laakso Sari.	Tarkoituksena oli selvittää seksuaaliopetukseen liittyviä toiveita ja ehdotuksia sen sisältöön, seksuaalikasvatustaan sekä opetusmetodeihin.	Kolme ryhmähaastattelua, joista yksi oli poikaryhmä. Haastateltavat olivat 9. luokkalaisia. Analysointimenetelmänä käytettiin teemoittelua.	-Nuoret toivovat seksuaaliopetusta annettavaksi yläkoulun ajan -Opetuksen tulisi olla selkeää -Toivottiin paljon keskusteluja
Mitä pojat todella haluavat tietää seksistä. Tehoa poikien seksuaaliopetukseen. PoikaS-hanke. 2012. Kontula Osmo (toim.)	Tarkoituksena selvittää miksi poikien seksuaalitiedot ovat huonompia kuin tyttöjen, sekä selvittää mitä he haluaisivat oppia.	Väestöliiton aiemat tutkimukset ja julkaisut, kysymysvastaus-palsta sekä Poikien puhelin tuottanut suuren osan aineistoa. Aineistoa kerätty myös yksilö- ja ryhmähaastatteluin sekä esseekirjoitelmilla.	-Pojat toivoivat ”miehekäämpiä” aiheita -Pojat kyselivät paljon mm. kehon kehityksestä, ja omista kehonosistaan -Pojat tuntevat itsensä ulkopuoliseksi seksuaalikasvatuksessa

Låt oss prata om sex. 2015. Bayne Sanna.	Vertaillaan Ruotsin ja Englannin seksuaalikasvatusta, haastatteluun sekä kyselylomakkein -> mitä opitaan, miten, oliko hyödyllistä	Haastattelu sekä kyselylomakkeet 9. luokan oppilaille (15-vuotiaat) ja 3 opettajalle. Kaksi koulua sijaitsi Ruotsissa ja yksi Englannissa.	Ruotsissa ollaan tyytyväisempiä seksuaalikasvatukseen kuin Englannissa. Englannissa keskitytään liikaa sukupuolitauteihin.
Poikien puhelin- kuu- leeko kukaan? 2012. Miguel Reyes, Joonas Kekkonen, Antti Lah- tinen & Mika Lehto- nen.	Raportti Poikien puheli- men neljännen vuoden si- sällöstä -> mistä aiheista pojat kyselleet.	Työntekijät ovat ke- ränneet puheluiden tiedot sekä aiheet talteen jokaisen pu- helun jälkeen. Keski- ikä soittajilla oli 13,7 vuotta, ja eni- ten soittoja tuli ala- koulun viimeisiltä sekä yläkoulun luo- kilta.	Eniten kysellään yleisistä seksiasioista, mm. sukupuolielimistä sekä kehon muu- toksista.
What students think about sex education. 2011. Regis David & Hoyle Alice.	Raportin tarkoituksena oli kerätä yhteen paikallista, alueellista ja kansallista tietoa seurustelu- ja sek- suaalikasvatuksesta sekä sen eroista seksuaalikas- vatuksen kehittämiseen.	Aineistoa kerättiin kahdelta ikäryh- mältä; 12-13 vuoti- ailta ja 14-15 vuoti- ailta. Aineistona käytettiin myös ai- kaisempien tutki- musten ja julkaisu- jen tuloksia.	- Nuoret ottavat mielellään vastaan seksuaalikasva- tusta, mutta eivät ole tyy- tyväisiä sen laajuuteen. - Nuorilla ei ole samanta- soista tietoa ja ymmärrystä toistensa kanssa mm. seksi- teitse tarttuvista taudeista tai siihen liittyvistä palve- luista. - Tutkimuksesta nousee huoli ei-heteroseksuaalisten nuorten kokemuksissa sekä tietämyksissä
Boys: Half of the so- lution. 2009. Ly Kin.	Artikkeli kokoa yhteen Englannin Teenage Pregnancy Strategy:n mu- kaiset tavoitteet seksuaa- likasvatuksen kohdistami- sen pojille, ja kuinka se otetaan vastaan.	Lähteinä raporttien tulokset ja haastat- telut. Tarkastelta- vana ryhmänä ovat olleet 14-19 vuoti- aat, joiden luokille tarjotaan seksuaali- kasvatusta.	Pojat tuntevat itsensä ulko- puoliseksi aiheissa, jotka koskevat tyttöjä. Monesti kouluterveydenhoi- taja ei osallistu PSHE:n (Personal, Social and Health Education), joka voi näkyä sen sisällöissä.
9. luokkalaisten sek- suaalikokemukset ja niiden suhde nuoren identiteetin muodos- tumiseen. 2012. Juopperi Sanna-Mari.	Tutkimuksen tarkoituk- sena oli tutkia nuorten kokemuksia sekä tietoja seksiin ja seksuaalisuu- teen liittyvistä asioista, sekä nuoren identiteetin muodostumista.	Kvantitatiivinen tut- kimusote; vastaajina olivat rovaniemeläi- set 9. luokkalaiset (143= 56% poikia).	Kaveripiirillä on iso vaikutus siihen, kuinka aikaisin sek- siasiat ovat ajankohtaisia nuorelle.
A survey of English teenagers' sexual ex- perience and prefer- ences for school- based sex education. 2012. Newby Katie, Wallace Louise M., Dunn Orla & Brown, Katherine M.	Tutkimuksen tarkoituk- sena oli tuottaa tietoa seksuaalisesta riskikäyt- täytymisestä sekä tutkia miten seksuaalikasvatuk- sen sisältöä saataisiin te- hokkaammaksi.	Poikittaistutkimus, jossa otoksena oli 3334 13-17 vuotiasta nuorta eri puolelta Englantia. Tutkimuk- sessa tutkittiin koke- muksia sekä ehdo- tuksia seksuaalikas- vatukseen.	Kouluilla on iso rooli tarjoa- malla laajaa seksuaalikasva- tusta. Haasteena on sisäl- lyttää seksuaalikasvatus lu- kujärjestyksiin.